

Vlaamse Overheid

Bezoekadres:
Havenlaan 88
1000 BRUSSEL

Postadres:
Koning Albert II laan 15 bus 215
1210 BRUSSEL

www.vlaanderen.be/agentschap-binnenlands-bestuur

Aan de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus bij de lokale en provinciale verkiezingen

Ter kennisgeving aan:

- de provinciegouverneurs
- de leden van de deputaties
- de colleges van burgemeester en schepenen

04/07/2024

Betreft: onderrichtingen bij de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024 voor de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus

Inhoud van deze onderrichting

I. Algemene bepalingen

1. Wetgeving
 - 1.1. Toepasselijke regelgeving
 - 1.2. Uitvoeringsbesluiten, modellen en formulieren
2. Taalgebruik bij de verkiezingen van 13 oktober 2024
 - 2.1. Taalgebruik in de stem-, tel- en hoofdbureaus
 - 2.2. Formulieren die bij de verkiezingen gebruikt worden
 - 2.3. Stembiljetten en schermen op stemcomputers
 - 2.4. Uitnodigingsbrieven
3. Vrijstelling van portkosten
4. Vergoeding, reisvergoeding en verzekeringen
 - 4.1. Vergoeding en reisvergoeding voor de leden van de gemeentelijke hoofdbureaus
 - 4.2. Verzekeringsspolis
 - 4.3. Verdeling van de kosten over de gemeenten
5. Stemrecht
 - 5.1. Belgische burgers
 - 5.2. Niet-Belgische burgers
 - 5.3. Overzichten
 - 5.4. Stemverrichtingen

II. Onderrichtingen voor het gemeentelijk hoofdbureau

1. Opdracht en samenstelling van het gemeentelijk hoofdbureau
2. De voordrachtsakten van kandidaten en de aanwijzing van de getuigen
 - 2.1. Bericht van de voorzitters van het gemeentelijk hoofdbureau aan de kiezers betreffende het indienen van de voordrachtsakte
 - 2.2. De voordracht
3. Het ophalen en beheren van de kandidatenlijsten en de beschikbare software
 - 3.1. Software voor het ophalen en beheren van de kandidatenlijsten en ondersteuning van de controle via het Rijksregister
 - 3.2. Aanmaken van de lijsten met behulp van de toepassing
 - 3.3. Schermafdrukken voor de gemeenten met digitale stemming
4. Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijst
 - 4.1. Onderzoek van de regelmatigheid van de voordrachtsakten
 - 4.2. Onderzoek van de verkiesbaarheid van de kandidaten
 - 4.3. Opmaak van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting
5. Bezwaarschriften na de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten
6. Verbeteringsakten na de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten
7. Definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten (artikel 92 LPKD en volgende)
 - 7.1. Definitieve afsluiting en eventueel beroep
 - 7.2. Nummering van de lijsten
 - 7.3. Opmaak van de stembiljetten en de lijsten die op het gemeentesecretariaat ter inzage gelegd worden (artikel 98, 121 en 122 LPKD)
8. Zonder stemming geëindigde verkiezing
 - 8.1. Plaatsvervangende kandidaten
 - 8.2. Proces-verbaal van de verkiezing zonder stemming
9. Aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus en verdeling van de stembureaus over de telbureaus
 - 9.1. Aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus
 - 9.2. Toewijzing van de stembureaus aan de telbureaus
10. Algemene telling: onderscheid tussen verkiezingen op papier en digitale verkiezingen
 - 10.1. Verkiezingen met potlood en papier
 - 10.2. Digitale verkiezingen

11. Verrichtingen na de stemming in de gemeenten met stemming met potlood en papier

- 11.1. Overdracht van de stembiljetten aan de telbureaus
- 11.2. Telling van de stemmen en de tabel met de resultaten
- 11.3. Ingave en doorsturen van de resultaten
- 11.4. Praktische organisatie
- 11.5. Tussentijdse resultaten

12. Verrichtingen in de gemeenten met digitale stemming tijdens en na de stemming

- 12.1. Stemapparatuur
- 12.2. Praktische organisatie
- 12.3. Tussentijdse resultaten

13. Verdeling van de zetels en aanwijzing van de verkozenen en van de opvolgers

- 13.1. Bepalen van het stemcijfer
- 13.2. Verdeling van de zetels over de lijsten
- 13.3. Aanwijzing van de verkozenen en hun opvolgers

14. Opmaak van het proces-verbaal en afsluitende verrichtingen

- 14.1. Opmaak van het proces-verbaal
- 14.2. Doorsturen en totaliseren van de stemresultaten
- 14.3. Afsluitende verrichtingen

15. Aanvragen voor de betaling van het presentiegeld voor de leden van de stem- en telbureaus en van de vergoeding voor de leden van het hoofdbureau

III. Parlementaire controle van de digitale processen

IV. Specifieke bepalingen voor de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en voor Voeren

1. Verkiezing van de schepenen

2. Verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn

- 2.1. Bericht van de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau (artikel 1, §3, tweede lid BVR 1 december 2023 tot uitvoering van het LPKD wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen)
- 2.2. Aanwijzing van getuigen
- 2.3. Voordracht van de kandidaten
- 2.4. Verkiezing van de leden van het vast bureau voor maatschappelijk welzijn

V. Slotbepalingen

Bijlage: Lijst van de toegestane tekens om een lijstnaam te vormen

Geachte voorzitter,

Op 13 oktober 2024 vinden de lokale en provinciale verkiezingen plaats. Op die dag worden 285 gemeenteraden, 5 provincieraden en 10 stadsdistrictsraden (in Antwerpen) verkozen. In de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren worden ook de raden voor maatschappelijk welzijn, de schepenen en de leden van het vast bureau rechtstreeks verkozen.

Met toepassing van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (LPKD) bent u aangewezen als voorzitter van een gemeentelijk hoofdbureau bij de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen. U vindt hierbij de onderrichtingen voor de verrichtingen van het gemeentelijk hoofdbureau.

Het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 vindt u samen met het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012, de uitvoeringsbesluiten, de onderrichtingen, de formulieren en informatie die verband houdt met de verkiezingen, op de verkiezingswebsite vlaanderenkiest.be.

Reeds verstrekte informatie

In mijn brief van 11 maart 2024 heb ik al belangrijke informatie verstrekt in verband met de organisatie van de verkiezingen van 13 oktober 2024, meer in het bijzonder over de wijzigingen in de kiesregelgeving.

Met het oog op een algemeen inzicht in de verkiezingsorganisatie, verzoek ik u om opnieuw kennis te nemen van deze brief. Als dat nodig is voor een goed begrip, zal ik sommige elementen ervan hernemen in deze onderrichting.

I. ALGEMENE BEPALINGEN

1. Wetgeving

Het beginsel van de rechtstreekse verkiezing van de leden van de gemeenteraden en provincieraden is vastgelegd in artikel 162, tweede lid, 1°, van de Grondwet. De regeling van die rechtstreekse verkiezingen wordt overgelaten aan de wetgever.

Krachtens artikel 6, §1, VIII, 4° van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, gewijzigd met de bijzondere wet van 13 juli 2001, zijn de gewesten bevoegd voor de verkiezing van de provinciale, bovengemeentelijke, gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, alsook van de organen van de agglomeraties en federaties van gemeenten, met inbegrip van de controle op de hierop betrekking hebbende verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen die daaraan zijn besteed. Het Vlaamse Gewest mag echter niet raken aan de regelingen ingevoerd door de wet van 9 augustus 1988 tot wijziging van de Gemeentewet, de Gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlements- en provincieraadsverkiezingen (hierna genoemd: de Pacificatiewet). Hoewel het Vlaamse Gewest bevoegd is inzake lokale besturen in de taal- en randgrensgemeenten, mag dus geen afbreuk worden gedaan aan de regelingen die door de Pacificatiewet werden ingevoerd.

Met het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (LPKD) keurde het Vlaams Parlement de kiesregelgeving goed voor de organisatie van de lokale en de provinciale verkiezingen. Dit decreet vervangt grotendeels de Gemeentekieswet en de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, vanzelfsprekend met uitzondering van de bepalingen waarvoor de federale overheid bevoegd is gebleven.

Met het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 (DKD) heeft het Vlaams Parlement een tweede kiesdecreet goedgekeurd, dat betrekking heeft op de stemming door middel van een digitaal stelsysteem en waarin enkele digitale processen bij de organisatie van de verkiezingen in het algemeen worden geregeld.

Beide decreten werden voor het eerst toegepast bij de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen op 14 oktober 2012. Sindsdien werden in het LPKD verschillende wijzigingen aangebracht en ook het DKD werd op een aantal plaatsen gewijzigd.

Het LPKD is van toepassing op de organisatie van de gemeenteraads- en stadsdistrictsraadsverkiezingen in alle gemeenten van het Vlaamse Gewest en op de organisatie van de provincieraadsverkiezingen in alle provincies van het Vlaamse Gewest.

Voor de zes faciliteitengemeenten rond Brussel (Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wemmelbeek-Oppem) en de gemeente Voeren is het LPKD eveneens van toepassing op de organisatie van de rechtstreekse verkiezing van de schepenen en op de organisatie van de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn en van het vast bureau, behalve voor hetgeen inzake deze verkiezingen geregeld is door de Pacificatiewet, die

buiten de regelingsbevoegdheid van de Vlaamse decreetgever valt. Voor de andere aangelegenheden en procedures is de organieke regeling van toepassing zoals die voor de verkiezingen in de andere Vlaamse gemeenten bestaat, behalve dus wanneer de Pacificatiewet of een andere tekst uitdrukkelijk anders bepaalt (zie deel IV. Specifieke bepalingen voor de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en voor Voeren).

Ingevolge artikel 6 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 hebben de verkiezingen voor de vernieuwing van de gemeenteraden, provincieraden en stadsdistrictsraden van rechtswege gelijktijdig plaats om de zes jaar op de tweede zondag van oktober. De eerstvolgende verkiezingen hebben bijgevolg plaats op 13 oktober 2024.

1.1. Toepasselijke regelgeving

Voor de uitvoering van uw opdracht als voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau is de volgende wetgeving van toepassing:

1° het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (LPKD);

2° het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 (DKD);

Voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, van de schepenen en van het vast bureau in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel en in de gemeente Voeren is de volgende wetgeving van toepassing:

1° de wet van 9 augustus 1988 tot wijziging van de Gemeentewet, de Gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de Provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlements- en provincieraadsverkiezingen (de zogenaamde Pacificatiewet);

2° de Nieuwe Gemeentewet;

3° de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

4° de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van [de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden] en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn;

5° de Gemeentekieswet;

6° het Koninklijk Besluit van 26 augustus 1988 tot vaststelling van de nadere regels voor de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn in de gemeenten bedoeld bij artikel 7 van de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, en in de gemeenten Komen-Waasten en Voeren.

1.2. Uitvoeringsbesluiten, modellen en formulieren

In uitvoering van het LPKD en het DKD heeft de Vlaamse Regering een aantal aanvullende regels opgenomen in uitvoeringsbesluiten. Waar nuttig verwijzen deze onderrichtingen daarnaar.

Zoals vermeld in de aanhef van deze brief, zijn de relevante regelgeving en de modellen en formulieren terug te vinden op de verkiezingswebsite vlaanderenkiest.be.

2. Taalgebruik bij de verkiezingen van 13 oktober 2024

De samengevoegde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken (hierna SWT genoemd) (Belgisch Staatsblad van 2 augustus 1966) leggen de fundamentele regels vast voor het taalgebruik in bestuurszaken. Artikel 1, 5° van de SWT bepaalt uitdrukkelijk dat deze wetten van toepassing zijn op de verrichtingen bij de lokale en provinciale verkiezingen.

Daarnaast bevatten ook de artikelen 255 tot en met 260 van het LPKD specifieke bepalingen inzake het taalgebruik bij de verkiezingen.

2.1. Taalgebruik in de stem-, tel- en hoofdbureaus

Artikel 255 van het LPKD bepaalt dat de overheden en alle met stemverrichtingen belaste diensten, zoals de stembureau, de telbureaus, de gemeentelijke hoofdbureaus, de stadsdistrictshoofdbureaus, de provinciale hoofdbureaus en de provinciedistrictshoofdbureaus uitsluitend het Nederlands gebruiken bij alle kiesverrichtingen.

Al wie de bepalingen omtrent het taalgebruik in het LPKD overtreedt, kan een strafrechtelijke sanctie worden opgelegd overeenkomstig artikelen 258 en 259 LPKD. De publieke rechtsvordering wegens overtreding van de bepalingen over het taalgebruik van het LPKD verjaart na verloop van vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan.

Gelet op het LPKD, gebruikt u dus uitsluitend het Nederlands in uw correspondentie, bij contacten en vergaderingen met de verschillende bureaus die betrekking hebben op de verkiezingen.

Dat geldt ook in de faciliteitengemeenten (de zes Vlaamse randgemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem, de gemeente Voeren en de taalgrensgemeenten Mesen, Spiere-Helkijn, Bever, Ronse en Herstappe).

Volgens een vaste adviespraktijk van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT), zijn de stem-, de tel- en de hoofdbureaus *plaatselijke diensten ad hoc* in de zin van artikel 9 van de SWT. De Raad van State bevestigt dat formeel in zijn advies 39.080/AV/3 van 28 november 2005, nr. 13.3 in verband met de taal waarin de eed in de stem-, tel- en hoofdbureau moet worden afgelegd: die bureaus verrichten bestuurshandelingen zonder betrekking tussen bestuur en publiek.

Enkel wat de *stembureaus* in de bovenvermelde faciliteitengemeenten betreft, vestig ik de aandacht op artikel 49 van de SWT. De leden van de stembureaus komen immers in contact met de kiezers. Als de voorzitter van een stembureau niet voldoende Frans kent om een kiezer in die taal te woord te staan wanneer die daarom vraagt, wijst hij een secretaris aan die hem daarin kan bijstaan.

2.2. Formulieren die bij de verkiezingen gebruikt worden

Bij elke verkiezing worden verschillende formulieren gebruikt. De volgende daarvan zijn verplicht te gebruiken:

- de formulieren om de uitbetaling van presentiegelden en vergoedingen te vragen;
- de processen-verbaal van de stem- en telbureaus;
- de volmachtformulieren.

Andere formulieren die op de website te vinden zijn, worden als dienstverlening aan de lokale besturen en aan de hoofdbureaus ter beschikking gesteld. Zij zijn vrijblijvend te gebruiken.

Alle formulieren dragen een nummer. Daarbij geldt de volgende logica:

- de nummers van de formulieren voor de gemeenteraadsverkiezingen beginnen met een G;
- de nummers van de formulieren voor de provincieraadsverkiezingen beginnen met een P;
- de nummers van de formulieren voor de stadsdistrictsraadsverkiezingen beginnen met een D;
- de nummers van de formulieren voor de OCMW-raadsverkiezingen (in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren) beginnen met een O;
- de nummers van de formulieren die van toepassing zijn op meerdere verkiezingen beginnen met een A;
- van sommige formulieren zijn varianten gemaakt die alleen van toepassing zijn op de gemeenten die op 1 januari 2025 samengevoegd worden; de nummers daarvan worden voorafgegaan door de letter S.

Gelet op artikel 256 LPKD zijn de documenten betreffende kiesverrichtingen van de overheden en alle met stemverrichtingen belaste diensten die in een andere taal dan het Nederlands zijn opgesteld, nietig. De overheden en alle met stemverrichtingen belaste diensten mogen ze niet aanplakken, gebruiken of verspreiden. Deze regel is dus dwingend voor alle formulieren.

Voor de kiezers die in een faciliteitengemeente wonen, geldt ook op dit vlak een uitzonderingsregeling. Bij toepassing van de taalwetgeving hebben de inwoners van die gemeenten het recht om aan hun gemeentebestuur een Franstalig exemplaar te vragen van een formulier dat zij nodig hebben voor de verkiezingen.

Het gaat concreet om:

- de voordrachts- en verbeteringsakten voor kandidaatstellingen;
- het volmachtformulier en de daarbij behorende attesten van de burgemeester;
- de aanstellingsbrieven van de voorzitters, de bijzitters en de plaatsvervangende bijzitters van de verschillende bureaus.

De Vlaamse Regering bezorgt een Franstalige versie van die formulieren aan de faciliteitengemeenten. Zij kunnen aldus een Franstalig exemplaar afdrukken als een inwoner er uitdrukkelijk om verzoekt. Ze mogen de Franstalige versies ook ter beschikking stellen op hun website.

2.3. Stembiljetten en schermen op de stemcomputers

In de gemeenten van het Vlaams Gewest zijn de stembiljetten en de schermen van de stemcomputers uitsluitend in het Nederlands opgesteld.

In de faciliteitengemeenten geldt een uitzondering op die algemene regel. Zoals blijkt uit een advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (nummer 1117 van 18 maart 1965) moeten stembiljetten beschouwd worden als *“berichten en mededelingen aan het publiek die uitgaan van de Gewestelijke diensten en tot het publiek gericht zijn door bemiddeling van de plaatselijke diensten”*. In de faciliteitengemeenten (de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel (Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem), in de gemeente Voeren en in de taalgrensgemeenten Mesen, Spiere-Helkijn, Bever, Ronse en Herstappe zijn de stembiljetten bijgevolg tweetalig, met voorrang voor het Nederlands of, als men er digitaal stemt, krijgt de kiezer bij het begin van de stemprocedure op de stemcomputer de gelegenheid te kiezen tussen Nederlands of Frans.

De modellen van de stembiljetten die ter uitvoering van het LPKD bij ministerieel besluit werden vastgesteld, houden rekening met de taalwetgeving. Ook de inhoud op de computerschermen is opgesteld met naleving van de taalwetgeving.

2.4. Uitnodigingsbrieven

In alle gemeenten van het Vlaamse Gewest worden de uitnodigingsbrieven voor de kiezers alleen in het Nederlands opgesteld en verzonden.

Daar deze uitnodigingsbrieven te beschouwen zijn als betrekkingen met particulieren in de zin van de SWT, hebben de kiezers in de faciliteitengemeenten de mogelijkheid om een Franstalige uitnodigingsbrief te krijgen als ze daar uitdrukkelijk om verzoeken. Ik heb de gemeentebesturen gevraagd om in dat geval het Franstalig exemplaar van de uitnodigingsbrief enkel te overhandigen tegen afgifte van het Nederlandstalige exemplaar dat de kiezer voordien al heeft ontvangen. Op die manier wordt vermeden dat een kiezer over twee uitnodigingsbrieven zou beschikken, wat verwarring en onnodige vertraging in het stemlokaal kan veroorzaken.

3. Vrijstelling van portkosten

De brievenpost die verzonden wordt in uitvoering van de kieswetten, is portvrij (art. 70 KB van 14 maart 2022 betreffende de postdiensten). Volgende documenten die u verstuurt, zijn bijgevolg vrij van portkosten:

1. de brieven waarmee u de andere leden van uw hoofdbureau aanwijst;
2. de briefwisseling tussen de leden van diverse bureaus;

- de briefwisseling met betrekking tot de verkiezingen, gestuurd aan of door de voorzitters van de diverse bureaus.

De brievenpost verstuurd in uitvoering van de kieswetten moet bovenaan op de adreszijde, de gedrukte of geschreven vermelding "Kieswet - portvrij" dragen en in het adres zelf, de hoedanigheid van de geadresseerde of de afzender in verkiezingszaken (art. 71 KB van 14 maart 2022 betreffende de postdiensten).

Meer informatie vindt u op: <https://www.bpost.be/nl/verkiezingen-2024>.

4. Vergoeding, reisvergoeding en verzekeringen

4.1. Vergoeding en reisvergoeding voor de leden van de gemeentelijke hoofdbureaus

Alle leden van het gemeentelijk hoofdbureau hebben recht op een vergoeding. De getuigen hebben geen recht op een vergoeding.

Bij besluit van 6 oktober 2023 heeft de Vlaamse Regering dat presentiegeld vastgesteld op 133 euro voor de voorzitter en 89 euro voor de bijzitters en de secretaris van het gemeentelijk hoofdbureau.

Om ervoor te zorgen dat de vergoeding uitbetaald kan worden, moet u het formulier G88 invullen. Op dat formulier vermeldt u de rekeningnummers van alle leden van uw bureau. U bezorgt dat formulier aan het provinciebestuur, dienst presentiegelden, samen met de formulieren die u van de voorzitters van de digitale stembureaus (Ae44) of van de telbureaus (A44b) hebt gekregen. De telbureaus bezorgen u ook de formulieren van de stembureaus (A44a).

De leden van de bureaus hebben ook recht op een reisvergoeding als zij zitting hebben in een gemeente waar zij niet in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven. De reisvergoeding is vastgesteld op 0,4237 euro per afgelegde kilometer.

Om de reisvergoeding aan te vragen gebruiken de leden van het hoofdbureau het formulier A97 en sturen zij dit naar het provinciebestuur, ten laatste op 13 januari 2025.

4.2. Verzekeringpolis

In uitvoering van artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 oktober 2023 sluit de provincie een verzekeringpolis af bij een toegelaten verzekeringsonderneming om de lichamelijke en stoffelijke schade te dekken die voortvloeit uit ongevallen die de leden van de stem-, tel- en hoofdbureaus overkomen bij de uitoefening van hun ambt of op de heen- en terugweg van hun woonplaats naar de plaats waar hun bureau zitting heeft, of bij de vervulling van taken naar aanleiding van de verkiezingen. Deze polis dekt ook de burgerlijke aansprakelijkheid die voortvloeit uit de schade die door hun toedoen of door hun schuld aan derden is toegebracht.

4.3. Verdeling van de kosten over de gemeenten

De kosten, vermeld onder de punten 4.1 en 4.2 zijn volledig ten laste van de provincies. Van deze kosten moet dus niets verdeeld worden over de provincie en de gemeenten. Alle overige kosten zijn volledig ten laste van de gemeenten.

5. Stemrecht

5.1. Belgische burgers

5.1.1. Actief stemrecht (mogen stemmen)

Om gemeenteraadskiezer te zijn, moet men aan de volgende vier voorwaarden voldoen:

1. Belg zijn;
2. de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt;
3. ingeschreven zijn in het bevolkingsregister van de gemeente;
4. zich niet bevinden in een van de gevallen van uitsluiting of schorsing, die bepaald worden in artikel 15 van het LPKD:
 - door veroordeling levenslang ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht;
 - in de uitoefening van het kiesrecht geschorst zijn;
dat is het geval voor:
 - de beschermde personen die krachtens artikel 492/1 van het Oud Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk onbekwaam zijn verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen, en de geïnterneerden die krachtens artikel 9, §3 van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering uitdrukkelijk onbekwaam zijn verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen;
 - personen die door een veroordeling voor een bepaalde duur ontzet zijn van de uitoefening van hun kiesrecht.

De voorwaarden 1 en 3 moeten vervuld zijn op de dag dat de kiezerslijst wordt afgesloten (1 augustus 2024).

De voorwaarden 2 en 4 moeten vervuld zijn op de verkiezingsdag (13 oktober 2024).

5.1.2. Passief stemrecht (kandidaat mogen zijn)

Artikel 58 van het LPKD, in combinatie met artikel 8 van het LPKD, bepaalt dat men kiezer moet zijn om tot gemeenteraadslid verkozen te kunnen worden en het te blijven.

Niet verkiesbaar zijn de personen die veroordeeld zijn, zelfs met uitstel, wegens een van de misdrijven vermeld in artikel 240, 241, 243 en 245 tot en met 248 van het Strafwetboek, gepleegd tijdens de uitoefening van een gemeenteambt. Die onverkiesbaarheid eindigt 12 jaar na de veroordeling.

5.2. Niet-Belgische burgers

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd bij het Verdrag betreffende de Europese Unie, het zogenaamde Verdrag van Maastricht, erkent in artikel 8 B, §1, voor elke burger van de Unie die in een lidstaat verblijft waarvan hij geen onderdaan is, het actief en passief stemrecht voor gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat.

Krachtens die bepaling heeft de Raad van de Europese Unie op 19 december 1994 een richtlijn aangenomen tot bepaling van die voorwaarden (richtlijn nr. 94/80/EG, bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie nr. L 368/38 van 31 december 1994).

Die richtlijn werd in de Belgische wetgeving omgezet bij de wet van 27 januari 1999 tot wijziging van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, van de Nieuwe Gemeentewet en van de Gemeentekieswet, en tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Unie nr. 94/80/EG van 19 december 1994 (Belgisch Staatsblad van 30 januari 1999).

De wet van 19 maart 2004 betreffende de toekenning van het actief kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen aan vreemdelingen, werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 23 april 2004.

De bovenstaande wetgeving werd overgenomen in het LPKD (artikel 11 tot en met 14).

Aan de lokale verkiezingen kunnen bijgevolg ook niet-Belgische inwoners van een gemeente in Vlaanderen onder bepaalde voorwaarden deelnemen. Dat actief kiesrecht is beperkt tot de verkiezing voor de gemeenteraden en voor de stadsdistrictsraden in de stad Antwerpen, en geldt niet voor de provincieraadsverkiezingen en ook niet voor de rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen in Voeren en in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel.

Niet-Belgische inwoners die de nationaliteit bezitten van een lidstaat van de Europese Unie, hebben bovendien passief kiesrecht: ze kunnen verkozen worden tot gemeenteraadslid of tot lid van de stadsdistrictsraden in Antwerpen. Zij kunnen ook kandidaat zijn voor de rechtstreekse verkiezingen van de OCMW-raad in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren. Zij kunnen echter geen kandidaat zijn voor de provincieraadsverkiezingen.

Niet-Belgische burgers van buiten de Europese Unie hebben alleen actief stemrecht.

5.2.1. Actief stemrecht voor de niet-Belgische burgers (mogen stemmen)

Zowel niet-Belgische EU-burgers als niet-EU-burgers kunnen op 13 oktober 2024 hun stem uitbrengen voor de gemeenteraadsverkiezingen, op voorwaarde dat ze zich voor 1 augustus 2024 als kiezer hebben laten registreren. Om gemeenteraadskiezer te zijn, moet de niet-Belgische burger aan dezelfde voorwaarden voldoen als de Belgische burger, met uitzondering uiteraard van de nationaliteitsvoorwaarde, en moet hij zich geregistreerd hebben op de kiezerslijst van de gemeente. Hij moet daartoe een verzoek richten aan het college van burgemeester en schepenen van de gemeente waar hij in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister is ingeschreven.

Voor de inschrijving op de kiezerslijsten (de voorwaarden, de digitale toepassing of de formulieren die men moet gebruiken en de procedure die men moet volgen) verwijs ik naar de website van de FOD Binnenlandse Zaken: <https://verkiezingen.fgov.be/kiezers/hoe-inschrijven>.

Een niet-Belg kan zijn aanvraag om ingeschreven te worden als gemeenteraadskiezer indienen tot en met 31 juli 2024. Als de persoon bij de indiening van zijn aanvraag (bijvoorbeeld op 24 mei 2024) nog niet aan de voorwaarde van vijf jaar wettig verblijf in België voldoet, maar er wel aan kan voldoen tegen uiterlijk 31 juli 2024, kan zijn aanvraag niet verworpen worden. De beslissing van het college van burgemeester en schepenen moet daarentegen worden uitgesteld tot de dag waarop de vreemdeling aan de voorwaarde van vijf jaar ononderbroken hoofdverblijfplaats in België voldoet.

Als een onderdaan van een van de lidstaten van de Europese Unie is ingeschreven op de kiezerslijst voor de verkiezing van het Europese Parlement, en hij wil deelnemen aan de lokale verkiezingen, dan moet hij toch een aanvraag tot inschrijving in de kiezerslijst doen. Zijn inschrijving op de kiezerslijst voor de Europese verkiezingen geldt niet voor de lokale verkiezingen.

Daarentegen moeten diegenen die al waren geregistreerd voor de lokale verkiezingen in 2018, zich niet opnieuw laten registreren. Ze ontvangen een uitnodigingsbrief, tenzij zij zich ondertussen hebben laten uitschrijven uit het kiesregister of als ze om een andere reden geschrapt zijn uit de kiezerslijst. Dat moet ook gebeurd zijn uiterlijk op 31 juli 2024.

De aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst voor de gemeenteraadsverkiezingen moet ingediend worden uiterlijk op 31 juli 2024 door middel van de digitale toepassing of met de formulieren die de federale overheid heeft vastgesteld. De links naar die digitale toepassing en naar die formulieren zijn ook te vinden op de website vlaanderenkiest.be. Wie een aanvraag indient na 31 juli 2024, kan ten vroegste deelnemen aan de eerstvolgende lokale verkiezing na 13 oktober 2024.

5.2.2. Passief stemrecht voor de niet-Belgische EU-onderdanen (kandidaat mogen zijn)

Niet-Belgen met een nationaliteit van een van de andere lidstaten van de Europese Unie, moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als de Belgische kandidaten (behalve aan de nationaliteitsvoorwaarde natuurlijk) en zijn bovendien ook niet verkiesbaar als zij:

- 1° in een lokale basisoverheid van een andere lidstaat van de Europese Unie een ambt of mandaat uitoefenen dat gelijkwaardig is aan dat van gemeenteraadslid, schepenen of burgemeester;
- 2° in een andere lidstaat van de Europese Unie functies uitoefenen die gelijkwaardig zijn met die, vermeld in artikel 10 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur;
- 3° op de datum van de verkiezing ontheven of geschorst zijn van het verkiesbaarheidsrecht in hun land van herkomst.

Niet-Belgen met een nationaliteit van een van de andere lidstaten van de Europese Unie, kunnen ook kandidaat zijn voor de rechtstreekse verkiezingen van de OCMW-raad in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren.

In dit verband wil ik de aandacht erop vestigen dat de wetgever aan de niet-Belgische EU-onderdanen dus wel een passief stemrecht heeft gegeven voor de OCMW-raadsverkiezing, maar geen actief stemrecht. De niet-Belgische EU-onderdanen kunnen dus kandidaat zijn voor de rechtstreekse OCMW-raadsverkiezing, maar zij zijn geen OCMW-raadskiezers.

5.3. Overzichten

Overzicht: wie kan voor welke raad kiezen?

	Belgen	EU-onderdanen	niet-EU-onderdanen
Provincieraad	JA <i>artikel 10 LPKD</i>	NEEN	NEEN
Gemeenteraad	JA <i>artikel 8 LPKD</i>	JA, na registratie <i>artikel 11 LPKD</i>	JA, na registratie <i>artikel 13 LPKD</i>
OCMW-raad	JA <i>alleen in de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren: artikel 17bis OCMW-wet van 8 juli 1976</i>	NEEN	NEEN

Overzicht: wie kan voor welke raad verkozen worden?

	Belgen	EU-onderdanen	niet-EU-onderdanen
Provincieraad	JA <i>artikel 59 LPKD</i>	NEEN	NEEN
Gemeenteraad	JA <i>artikel 58 LPKD</i>	JA <i>Artikel 58 LPKD</i>	NEEN
OCMW-raad	JA <i>artikel 7 OCMW-wet</i>	JA <i>artikel 7 OCMW-wet</i>	NEEN

5.4. Stemverrichtingen

5.4.1. Belgische kiezers

De Belgen die ingeschreven zijn in een Belgische gemeente, overhandigen een witte uitnodigingsbrief en hun identiteitskaart. Zij kunnen stemmen voor alle verkiezingen.

In de gemeenten waar met potlood en papier wordt gestemd, krijgen de Belgen twee stembiljetten: een wit voor de verkiezing van de gemeenteraad en een groen voor de verkiezing van de provincieraad. In de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel waar op papier wordt gestemd (Drogenbos en Linkebeek), krijgen de Belgische kiezers een derde, blauw stembiljet voor de OCMW-raadsverkiezingen.

In de gemeenten waar digitaal wordt gestemd, ontvangen de Belgische kiezers een chipkaart die de voorzitter van het stembureau zo geactiveerd heeft dat ze voor alle verschillende verkiezingen gebruikt kan worden. In de meeste gemeenten gaat het om twee verkiezingen. In de Vlaamse faciliteitengemeenten Kraainem, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Voeren, waar digitaal wordt gestemd, geeft de geactiveerde chipkaart de Belgische kiezers de mogelijkheid om voor de drie verkiezingen een stem uit te brengen. Ook in de stadsdistricten in Antwerpen geeft de geactiveerde chipkaart de Belgische kiezers de mogelijkheid om voor drie verkiezingen te stemmen (gemeenteraads-, stadsdistrictsraads- en provincieraadsverkiezingen).

5.4.2. Niet-Belgische kiezers

De niet-Belgische kiezers, zowel met een nationaliteit van de Europese Unie als met een nationaliteit van buiten de Europese Unie, die zich als kiezer hebben laten registreren, worden afzonderlijk vermeld op de kiezerslijst. Die kiezers overhandigen een lichtblauwe uitnodigingsbrief met de vermelding 'Niet-Belgische nationaliteit' en hun identiteitskaart. Zij kunnen niet stemmen voor de provincieraad en ook niet voor de OCMW-raad in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren; ze kunnen alleen stemmen voor de gemeenteraad. Zij ontvangen dus alleen een wit stembiljet voor de gemeenteraad of een chipkaart die zodanig geactiveerd is dat ze alleen gebruikt kan worden om een stem uit te brengen voor de gemeenteraad (en in Antwerpen ook voor de stadsdistrictsraad).

5.4.3. Volgorde van de verkiezingen bij digitale stemming

De volgorde van de verkiezingen bij het digitaal stemmen werd bepaald in het Digitaal Kiesdecreet, artikel 16, §2, tweede lid. De kiezers brengen hun stem uit in de onderstaande volgorde:

- gemeenteraad;
- in voorkomend geval: raad voor maatschappelijk welzijn;
- provincieraad.

II. ONDERRICHTINGEN VOOR HET GEMEENTELIJK HOOFDBUREAU

1. Opdracht en samenstelling van het gemeentelijk hoofdbureau

In elke gemeente wordt een gemeentelijk hoofdbureau samengesteld (artikel 37, §1 LPKD).

Het gemeentelijk hoofdbureau bestaat uit:

1. een voorzitter;
2. een plaatsvervangende voorzitter die als vierde bijzitter functioneert als hij de voorzitter niet effectief vervangt;
3. drie bijzitters en vier plaatsvervangende bijzitters; als de plaatsvervangende voorzitter de voorzitter effectief vervangt, dan wordt hij zelf als bijzitter vervangen door een plaatsvervangend bijzitter;
4. een secretaris. De secretaris is niet stemgerechtigd bij de besluitneming van het bureau (artikel 37, §4 LPKD).

De vergaderingen van het gemeentelijk hoofdbureau mogen ook bijgewoond worden door de gemeentelijke coördinator, die daar een adviserende stem heeft (artikel 37, §8 LPKD). Die gemeentelijke coördinator is een gemeentelijk personeelslid, aangewezen door het college van burgemeester en schepenen en belast met de coördinatie van de taken voor de organisatie van de verkiezingen die aan het college van burgemeester en schepenen worden toevertrouwd. Dat personeelslid fungeert ook als contactpersoon voor de vrederechter of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, het gemeentelijk hoofdbureau, het Agentschap Binnenlands Bestuur en de opgeroepen burgers.

De voorzitter van het hoofdbureau mag de gemeentelijke coördinator echter ook kiezen als bijzitter of secretaris van zijn bureau. Daar is geen bezwaar tegen: hij combineert dan de twee functies.

De kandidaten mogen geen deel uitmaken van het bureau. Ze mogen wel getuige zijn. Per lijst mag één getuige de vergadering bijwonen. Op de voordrachtsakte kan een lijst een getuige en een plaatsvervangende getuige aanwijzen die de vergaderingen van het gemeentelijk hoofdbureau mogen bijwonen. Zij hebben het recht hun opmerkingen in het proces-verbaal te doen opnemen (artikel 110 LPKD).

Het **gemeentelijk hoofdbureau** wordt voorgezeten:

- a) in de gemeenten die hoofdplaats zijn van een gerechtelijk arrondissement: door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of, als hij verhinderd is, door de magistraat die hij aanwijst (artikel 37, §2, eerste lid LPKD);
- b) in de gemeenten die hoofdplaats zijn van een gerechtelijk kanton: door de vrederechter of, als hij verhinderd is, door een plaatsvervanger die hij aanwijst (artikel 37, §2, tweede lid LPKD);
- c) in alle andere gemeenten: door een gemeenteraadskiezer die de vrederechter van het gerechtelijk kanton benoemt (artikel 37, §2, derde lid LPKD).

Het gemeentelijk hoofdbureau moet uiterlijk op 9 september 2024 (34 dagen voor de verkiezingen) samengesteld zijn (artikel 37, §5 LPKD). De voorzitter wijst de bijzitters en de secretaris van zijn bureau aan uit de gemeenteraadskiezers van een gemeente van het Vlaamse Gewest. De keuze van de voorzitter wordt door geen andere voorwaarde beperkt (artikel 37, §3 en §4 LPKD). Hij kan daarbij gebruik maken van de modelbrieven die het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft opgesteld (formulier G02).

Uiterlijk op 31 augustus 2024 zendt het college van burgemeester en schepenen aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of aan de vrederechter twee voor echt verklaarde uittreksels uit de kiezerslijst, opgemaakt per stemafdeling. Die uittreksels worden bezorgd tegen ontvangstbewijs of met een aangetekende brief (artikel 24, eerste lid LPKD).

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of de vrederechter bezorgt een kopie van die uittreksels aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau. Hij doet dat, zodra hij ze in zijn bezit heeft, en uiterlijk op maandag 16 september 2024 (zevenentwintig dagen voor de verkiezingen), met een aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs (artikel 24, derde lid LPKD).

De gemeentebesturen bezorgen op de dag van de verkiezingen of de dag ervoor, rechtstreeks aan alle voorzitters van de stembureaus de kiezerslijst van hun stemafdeling, met inbegrip van de wijzigingen die het college van burgemeester en schepenen nog aanbrengt conform artikel 17, 18, 31, vierde lid en artikel 33, §7 LPKD.

De belangrijkste taken van de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau zijn:

- het toezicht op het testen van de software voor het kandidaten- en het resultatenbeheer;
- het in ontvangst nemen van de kandidatenlijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen;
- de verwerking van de uitslagen van alle verkiezingen;
- het toezicht op het verloop van alle verkiezingen in de gemeente.

Op verzoek van de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau stelt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente hem het personeel en het materiaal ter beschikking dat hij nodig heeft voor zijn opdracht. Het college bepaalt de vergoeding die aan de aangewezen personen wordt toegekend. In de gemeenten met digitale stemming krijgen de voorzitters, hun plaatsvervangers en secretarissen van de stembureaus de nodige praktische opleiding door de gemeente.

2. De voordrachtsakten van kandidaten en de aanwijzing van de getuigen

2.1. Bericht van de voorzitters van het gemeentelijk hoofdbureau aan de kiezers betreffende het indienen van de voordrachtsakte

Uiterlijk op 3 september 2024 maakt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau bekend dat:

- de lijsttrekker van de kandidatenlijst de voordrachtsakte digitaal moet indienen met de webtoepassing op www.vlaanderenkiest.be;
- de voordrachtsakten van kandidaten digitaal kunnen worden ingediend vanaf woensdag 4 september 2024 om 9 uur tot zaterdag 14 september 2024 om 16 uur ;
- eventuele bijlagen op papier in ontvangst genomen worden op zaterdag 14 september 2024 tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur, met vermelding van de plaats waar de voorzitter die bijlagen in ontvangst neemt.

De voorzitter kan dat bekendmaken via de website van de gemeente of op een fysieke gegevensdrager, zoals het gemeentelijk informatieblad of via aanplakking (artikel 1, §3, tweede lid BVR 1 december 2023 tot uitvoering van het LPKD wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen).

De voorzitter kan daarbij gebruik maken van de modelteksten die het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft opgesteld in de formulieren A21 (of A22 in het geval van een gemeente met minder dan 5000 inwoners).

De voorzitter zal dus geen voordrachtsakten op papier meer in ontvangst nemen, behalve in de faciliteitengemeenten.

In de faciliteitengemeenten kunnen de voordrachtsakten voor de gemeenteraadsverkiezingen zowel digitaal (met de webtoepassing, vanaf 4 september om 9 uur tot 14 september 2024 om 16 uur) als op papier ingediend worden (op zaterdag 14 september 2024 tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur).

Voor de bekendmaking kan de voorzitter gebruik maken van de modelteksten in de formulieren Af21 (of Af22 in het geval van een gemeente met minder dan 5000 inwoners).

In de faciliteitengemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen moet het bericht uitdrukkelijk vermelden dat er ook verkiezingen zullen zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn. De voordrachtsakten voor die OCMW-raadsverkiezingen kunnen alleen op papier ingediend worden op zaterdag 14 september 2024 tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur. Voor de bekendmaking in die gemeenten kan de voorzitter gebruik maken van de modelteksten in de formulieren A23 (of A24 in het geval van een gemeente met minder dan 5000 inwoners).

Op de voordrachtsakte van kandidaten kan een lijst een getuige en een plaatsvervangende getuige aanwijzen voor de vergaderingen van het gemeentelijk hoofdbureau. Die getuigen hebben het recht hun opmerkingen in de processen-verbaal te doen opnemen (artikel 110 LPKD).

2.2. De voordracht

2.2.1. Het model van de voordrachtsakte

In alle gemeenten, behalve de faciliteitengemeenten, moet de voordrachtsakte voor de gemeenteraadsverkiezing met de webtoepassing worden aangemaakt en ingediend. In de faciliteitengemeenten is dat niet verplicht, maar het is wel mogelijk. Ik raad de voorzitters in de faciliteitengemeenten dan ook aan de partijen te vragen zo veel mogelijk van die mogelijkheid gebruik te maken.

Alleen in de faciliteitengemeenten kan de voordrachtsakte dus nog ingediend worden op papier, door middel van de modellen van voordrachtsakte (de formulieren G26a, G27a, G28a of G29a voor de gemeenteraadsverkiezingen, en O26a, O27a, O28a of O29a voor de rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren). De modellen zijn beschikbaar op de website vlaanderenkiest.be en kunnen op papier of met een tekstverwerkingsprogramma worden ingevuld. In die formulieren zijn alle wettelijke bepalingen opgenomen. Als voorzitter gaat u na of alle vakken correct zijn ingevuld en of het formulier behoorlijk is ondertekend.

Een voordrachtsakte op papier moet altijd volledig ingevuld zijn en de nodige handtekeningen bevatten.

Bij de digitaal aangemaakte voordrachtsakten kunnen de kandidaten kiezen of ze hun kandidatuur digitaal of manueel ondertekenen. In geval van digitale ondertekening zal een pdf-bestand met de digitale handtekening op de centrale servers worden opgeslagen. U kan dat opvragen en verifiëren. Kandidaten die niet digitaal wensen te ondertekenen, kunnen hun handtekening enkel manueel plaatsen op de voordrachtsakte die de voorzitter afdruckt na de indiening, tot op het ogenblik dat het gemeentelijk hoofdbureau de kandidatenlijsten voorlopig afsluit.

De kandidaten die de voordrachtsakten hebben ingediend, mogen ter plaatse inzage nemen van alle ingediende voordrachten en mogen schriftelijk hun opmerkingen aan het hoofdbureau meedelen. Artikel 85 van het LPKD bepaalt dat zij van dat recht gebruik mogen maken op zaterdag 14 september tijdens de periode dat de eventuele bijlagen mogen ingediend worden, en tot twee uur na het verstrijken van die termijn (tot 18 uur), en op maandag 16 september, tussen 13 en 16 uur (de zeventwintigste dag voor de verkiezingen).

Na de kennisname van de digitaal ingediende voordrachtsakten (lees: import via de webtoepassing) op zaterdag 14 september 2024, tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur, verstuurt de webtoepassing automatisch een ontvangstmelding van de voorzitter aan de indieners. Bij indiening op papier (alleen in faciliteitengemeenten) bezorgt de voorzitter aan de indiener meteen een ontvangsbewijs (formulier G30 of O30).

De voorzitter drukt de digitaal ingediende voordrachtsakten af.

Bij kennisname van de ingediende voordrachtsakten kan de voorzitter de indiener altijd wijzen op de controles die krachtens de wetgeving moeten worden uitgevoerd. Hij mag alle nuttige informatie of toelichtingen geven over de te vervullen formaliteiten. Hoewel de voorzitter daartoe niet verplicht is, kan hij ook al wijzen op sommige onregelmatigheden die hij vaststelt en die, als ze tijdig verbeterd worden, de akte alsnog geldig zouden kunnen maken.

De voorzitter mag echter tegenover de indieners van de voordrachtsakte geen beoordeling doen over de geldigheid van de voordracht. Deze bevoegdheid komt toe aan het hoofdbureau. Hij mag een voordrachtsakte die ingediend wordt binnen de wettelijke termijn, niet weigeren, ook al vertoont die duidelijke onvolkomenheden.

In het geval van een digitaal ingediende voordrachtsakte, kan de voorzitter de lijstindieners uitnodigen om de eventuele benodigde wijzigingen aan te brengen op de afgedrukte voordrachtsakte, zodat deze alsnog geldig wordt. Eventuele verbeteringen moeten voor zaterdag 14 september 2024 om 16 uur handgeschreven genoteerd worden op de afgedrukte voordrachtsakte en ondertekend door de lijstindieners. Deze verbeteringen worden daarna ook in de webtoepassing ingevoerd. Zolang de verbetering niet op de akte is aangebracht, **mag de voorzitter de akte nog niet ter inzage geven aan andere lijstindieners. Als een lijstindieners toch inzage vraagt, moet de voorzitter hem ervan op de hoogte brengen dat de lijstindieners er nog een wijziging op komt aanbrengen en dat de voordrachtsakte dus nog niet definitief is. Vanaf het ogenblik dat de voorzitter de akte ter inzage legt, kunnen er geen wijzigingen meer op worden aangebracht.**

In het geval van indiening op papier (alleen in faciliteitengemeenten) kan de voorzitter de indieners op onregelmatigheden wijzen voor hij de akte aanvaardt. De indieners kan de verbetering op zijn papieren akte aanbrengen alvorens hij ze officieel indient. Van zodra de voorzitter de akte heeft aanvaard en een ontvangstbewijs heeft afgegeven, is de akte definitief en kunnen er geen wijzigingen meer op worden aangebracht.

2.2.2. Toelichting bij de voordrachtsakte (artikel 71 LPKD)

De voordrachtsakte vermeldt de voornaam, eventueel de roepnaam, de achternaam, de geboortedatum, het geslacht, het rijksregisternummer, de hoofdverblijfplaats, de nationaliteit en de handtekening van de kandidaten.

De voordrachtsakte vermeldt ook in bijlage de voornaam, de achternaam, het rijksregisternummer, de hoofdverblijfplaats, de nationaliteit en de handtekening van de kiezers die hen voordragen, of van het aftredend raadslid dat hen voordraagt.

1° voornaam van de kandidaat

Op de voordrachtsakte moet de kandidaat zijn eerste voornaam vermelden zoals die op zijn identiteitskaart voorkomt.

Een kandidaat kan er wel voor opteren om met een andere voornaam op het stembiljet of op het computerscherm vermeld te worden, als die andere voornaam zijn gebruikelijke voornaam of roepnaam is. Dat kan hij doen door op de voordrachtsakte ook het afzonderlijke vak 'Voornaam op het stembiljet of op het computerscherm (roepnaam)' in te vullen. Die gebruikelijke voornaam of roepnaam wordt dan op het stembiljet of op het computerscherm geplaatst, in plaats van de officiële voornaam. Voor het gebruik van een roepnaam gelden de volgende regels:

- de gekozen voornaam moet een van de voornamen zijn die vermeld staan op de identiteitskaart, of moet een afgeleide zijn van een van die voornamen. Het afkorten van een voornaam, zoals bijvoorbeeld Fred voor

- Alfred of voor Frederik, Jef voor Jozef, Kris voor Christine, Mo voor Mohammed, Fa voor Fatima, is toegestaan. De kandidaat vult op de voordrachtsakte zijn officiële voornaam en zijn roepnaam in;
- als de kandidaat als roepnaam een naam invult die niet vermeld staat op zijn identiteitskaart en er ook geen afgeleide van is, dan moet hij aan de voordrachtsakte een akte van bekendheid toevoegen, waarmee de vrederechter, een notaris of de burgemeester bevestigt dat de kandidaat algemeen bekend staat met die voornaam.

Ik wijs erop dat uitsluitend het gemeentelijk hoofdbureau bevoegd is om te beslissen over de geldigheid van de kandidaturen en over de namen die op het stembiljet of op het scherm van de stemcomputer zullen verschijnen. De beslissingen van het gemeentelijk hoofdbureau zijn niet vatbaar voor beroep, behalve als het gaat over de verkiesbaarheid van de kandidaten.

2° achternaam van de kandidaat

Op de voordrachtsakte moet de kandidaat zijn achternaam vermelden zoals die op zijn identiteitskaart voorkomt.

Als de kandidaat wil dat de naam van zijn echtgenoot of echtgenote op het stembiljet of op het scherm van de stemcomputer aan zijn eigen naam wordt toegevoegd, dan kan hij dat ook op de voordrachtsakte invullen in een apart vak 'Naam op het stembiljet of op het computerscherm'. Dat geldt ook voor kandidaten die samenwonen met een wettelijk samenlevingscontract en voor kandidaten wiens partner overleden is. De kandidaat kiest zelf in welke volgorde de namen vermeld worden.

Het LPKD laat nu ook toe dat een kandidaat van wie de achternaam samengesteld is uit twee of meer afzonderlijke namen, op de voordrachtsakte mag invullen met welke van die namen hij vermeld wil worden op het stembiljet of op het scherm van de stemcomputer (art. 71, tweede lid LPKD). Als de kandidaat met slechts een deel van zijn samengestelde achternaam bekend staat bij het publiek, mag hij een of meer van die namen weglaten op het stembiljet of op het scherm van de stemcomputer, om te vermijden dat de kiezer in verwarring gebracht wordt door de vermelding van de verschillende afzonderlijke namen, waardoor hij minder herkenbaar wordt voor de kiezer.

Het gaat om een strikt afgebakende afwijking, die niet toelaat om andere wijzigingen aan te brengen aan de achternaam van een kandidaat, of om hem zelfs volledig te vervangen door een bijnaam of artiestennaam.

De voorzitter weigert het gebruik van een naam die geen deel is van de samengestelde achternaam. Als de voorzitter de keuze van de kandidaat weigert om een andere reden, moet dat vermeld worden in het proces-verbaal van het hoofdbureau.

3° Rijksregisternummer

De Vlaamse overheid heeft een aantal maatregelen genomen, waardoor de taak van het gemeentelijk hoofdbureau aanzienlijk wordt vereenvoudigd. Zo moeten de kandidaten krachtens artikel 71 van het LPKD, naast de identificatiegegevens die vroeger al in de akte moesten worden opgenomen, verplicht het nummer van het Rijksregister op de voordrachtsakte vermelden.

Dat maakt het mogelijk om via een digitale verbinding met het Rijksregister een snelle controle te doen op naam, leeftijd, geslacht, woonplaats, status als kiezer en nationaliteit.

4° eventuele verklaring van fractievorming

Als algemeen principe bepaalt artikel 36, §1 van het decreet over het lokaal bestuur dat de gemeenteraadsleden die op eenzelfde lijst verkozen zijn, één fractie vormen in de nieuw verkozen raad.

In afwijking van die basisregel bevat artikel 36, §2 van het decreet over het lokaal bestuur de mogelijkheid voor de kandidaat-raadsleden die op eenzelfde lijst verkozen zijn, om ervoor te opteren om twee fracties in de gemeenteraad te vormen. Op die wijze wordt tegemoet gekomen aan de gevolgen van de realiteit dat twee partijen samen één voordrachtsakte indienen.

Artikel 36, §2 van het decreet over het lokaal bestuur bepaalt via artikel 71, vijfde lid LPKD de volgende voorwaarden om af te wijken van het principe dat de raadsleden, verkozen op een lijst, één fractie vormen:

- de voordrachtsakte van kandidaten vermeldt dat de kandidaten beslissen dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen;
- de naam van de lijst moet minstens de namen van de twee fracties bevatten en moet blijven voldoen aan de andere decretale bepalingen over de lijstnaam (zie hieronder punt 7°);
- de voordrachtsakte vermeldt voor alle kandidaten tot welke fractie zij zullen behoren in geval van verkiezing.

Als een lijst waarvan de kandidaten hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, niet voldoet aan een van de bovenstaande voorwaarden, dan wijst het gemeentelijk hoofdbureau de lijst af.

Bij gebruik van een beschermde lijstnaam moet de naam van de lijst beginnen met de beschermde lijstnaam.

De keuze om twee fracties te vormen, is niet herroepbaar, ook niet met een verbeteringsakte. Een kandidaat kan zijn keuze voor een fractie ook niet wijzigen.

Na de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten bezorgt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau een exemplaar van die voordrachtsakte en een exemplaar van een eventuele verbeteringsakte aan de algemeen directeur (artikel 92, zevende lid LPKD).

5° aantal kandidaten

Op eenzelfde lijst mogen niet meer kandidaten voorkomen dan er raadsleden te kiezen zijn (artikel 75 LPKD).

Bij besluit van 26 april 2024 heeft de Vlaamse Regering het aantal te verkiezen mandatarissen vastgesteld op basis van de bevolkingsaantallen op 1 januari 2024.

- Gemeenteraadsverkiezingen

Hieronder vindt u een overzicht van het aantal te verkiezen gemeenteraadsleden per categorie van gemeenten (artikel 4 Decreet over het lokaal bestuur). Daarnaast vindt u ook het maximum aantal te begeven schepenmandaten (artikel 42 Decreet over het lokaal bestuur).

Gemeenten	aantal raadsleden	maximum aantal schepenen
van minder dan 1000 inwoners	7	2
van 1000 inwoners tot 1999 inwoners	9	2
van 2000 tot 2999 inwoners	11	2
van 3000 tot 3999 inwoners	13	2
van 4000 tot 4999 inwoners	15	2
van 5000 tot 6999 inwoners	17	3
van 7000 tot 8999 inwoners	19	3
van 9000 tot 9999 inwoners	21	3
van 10.000 tot 11.999 inwoners	21	4
van 12.000 tot 14.999 inwoners	23	4
van 15.000 tot 19.999 inwoners	25	4
van 20.000 tot 24.999 inwoners	27	5
van 25.000 tot 29.999 inwoners	29	5
van 30.000 tot 34.999 inwoners	31	6
van 35.000 tot 39.999 inwoners	33	6
van 40.000 tot 49.999 inwoners	35	6
van 50.000 tot 59.999 inwoners	37	7
van 60.000 tot 69.999 inwoners	39	7
van 70.000 tot 79.999 inwoners	41	7
van 80.000 tot 89.999 inwoners	43	7
van 90.000 tot 99.999 inwoners	45	7
van 100.000 tot 149.999 inwoners	47	8
van 150.000 tot 199.999 inwoners	49	8
van 200.000 tot 249.999 inwoners	51	9
van 250.000 tot 299.999 inwoners	53	9
van 300.000 inwoners en meer	55	9

- rechtstreekse verkiezingen voor de raden voor maatschappelijk welzijn en het vast bureau in de zes Vlaamse randgemeenten en in Voeren: overzicht van het aantal OCMW-raadsleden en van het aantal leden van het vast bureau:

gemeente	aantal inwoners op 1 januari 2024	aantal OCMW-raadsleden	aantal leden van het vast bureau
Drogenbos	5.942	9	3
Kraainem	13.906	9	3
Linkebeek	4.678	9	3
Sint-Genesius-Rode	18.685	11	4
Wemmel	18.158	11	4
Wezembeek-Oppem	14.735	9	3
Voeren	4.402	9	3

In gemeenten met minder dan 5000 inwoners mag de voordrachtsakte van de kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen en voor de verkiezingen voor de raad voor maatschappelijk welzijn, naast de voordracht van de effectieve kandidaten ook drie kandidaat-opvolgers bevatten, voor het geval dat de verkiezing zonder stemming zou eindigen (artikel 82 LPKD). Dat is echter geen verplichting.

Een kandidaat mag niet tegelijk als kandidaat-raadslid en als kandidaat-opvolger worden voorgedragen. Als dat wel gebeurt, wordt de naam van de kandidaat geschrapt van de lijst van de kandidaat-opvolgers.

Op straffe van nietigheid moet de eventuele voordracht van de kandidaat-opvolgers gebeuren op dezelfde voordrachtsakte als die voor de kandidaat-raadsleden. Beide categorieën moeten afzonderlijk gerangschikt worden. Ook de kandidaat-opvolgers worden in volgorde voorgedragen.

Voor de voordrachten in de faciliteitengemeenten van minder dan 5000 inwoners zijn afzonderlijke formulieren vastgesteld (G28a, G29a, O28a en O29a).

6° pariteitsregel inzake de aanwezigheid van beide geslachten op de lijsten

Het LPKD bevat een verplichte pariteit tussen mannen en vrouwen op de lijsten. Dat betekent concreet dat het verschil tussen het aantal mannelijke en het aantal vrouwelijke kandidaten 0 of 1 moet zijn (artikel 74, 1° LPKD). De eerste twee kandidaten mogen bovendien niet van hetzelfde geslacht zijn (artikel 74, 2° LPKD). De pariteitsregeling geldt zowel voor volledige lijsten als voor onvolledige lijsten.

Een lijst die in de voordrachtsakte de pariteitsregels niet gerespecteerd heeft of waarvan kandidaten afgewezen werden, kan tot uiterlijk **19 september 2024 om 16 uur** aan de hand van een verbeteringsakte verbeterd worden.

Afgewezen kandidaten, kandidaten die zich vrijwillig terugtrekken, of kandidaten die na de voorlopige afsluiting overleden zijn, mogen worden vervangen: de vervangers nemen dan de plaats op de lijst in van de kandidaten die zij vervangen.

De volgorde van voordracht die in de akte werd aangenomen, mag in geen geval worden gewijzigd, behalve als niet voldaan was aan de pariteitsregel, vermeld in artikel 74, 2° van het LPKD.

Als ook na het indienen van de verbeteringsakte de pariteitsregels niet zijn gerespecteerd, dan wijst het gemeentelijk hoofdbureau de lijst in kwestie af. Als er geen verbeteringsakte wordt ingediend, wijst het gemeentelijk hoofdbureau de lijst in kwestie ook af, tenzij de pariteit behouden blijft. In dat laatste geval hernummert het hoofdbureau de kandidaten op de lijst door de opengevallen plaatsen op te vullen. Het verandert daarbij de onderlinge volgorde van de kandidaten niet.

Als het gemeentelijk hoofdbureau een of meer kandidaten van een lijst schrapt en daardoor de pariteit niet wordt behouden of hersteld, dan wordt de lijst in kwestie afgewezen.

Opgelet

De verplichte pariteitsregels inzake de aanwezigheid van mannen en vrouwen op de voorgedragen lijsten gelden ook voor de voordrachten voor de rechtstreekse verkiezingen van de raden voor maatschappelijk welzijn.

7° lijstnamen

De voordracht vermeldt ook de lijstnaam die boven de kandidatenlijst op het stembiljet of het computerscherm moet komen. Die lijstnaam bestaat uit ten hoogste twintig tekens (artikel 60 LPKD). Bij ministerieel besluit van 16 juli 2012 werden de toegestane tekens vastgesteld. Als bijlage vindt u de toegestane tekens. Als enige bijkomende regel geldt dat een spatie niet mag gevolgd worden door een andere spatie.

Verboden lijstnamen

De vermelding van een lijstnaam waarvan gebruikgemaakt is door een politieke partij die door minstens drie leden vertegenwoordigd is in het Vlaams Parlement en waaraan bij een vorige verkiezing met het oog op de vernieuwing van parlementen op Europees, federaal en regionaal niveau bescherming werd verleend, kan op gemotiveerd verzoek van die politieke partij door de Vlaamse Regering worden verboden.

De lijst van de lijstnamen waarvan het gebruik verboden is, zal in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt op maandag 2 september 2024.

Beschermde lijstnamen en gemeenschappelijke volgnummers

Krachtens artikel 61 van het LPKD kan elke politieke partij die door minstens drie leden vertegenwoordigd is in het Vlaams Parlement, een voorstel indienen tot bescherming van de lijstnaam die ze in de voordrachtsakten wil vermelden en tot het verkrijgen van een gemeenschappelijk volgnummer.

Het voorstel tot bescherming van de lijstnaam moet worden ondertekend door ten minste drie Vlaamse parlementsleden die tot de politieke formatie behoren die de lijstnaam zal gebruiken. Een parlements lid mag maar één enkel voorstel ondertekenen.

Het voorstel tot bescherming van de lijstnaam moet aan de Vlaamse Regering of haar gemachtigde overhandigd worden op dinsdag 3 september 2024 tussen 10 en 12 uur (de veertigste dag voor de verkiezingen). Het voorstel moet worden afgegeven door een parlements lid die de aanvraag heeft ondertekend.

Het voorstel tot bescherming van de lijstnaam vermeldt de voornaam of voornamen, de achternaam en de contactgegevens van de nationale voorzitter van de politieke formatie of van de door hem gemandateerden.

De voorzitters van de partijen die door ten minste drie leden in het Vlaams Parlement vertegenwoordigd zijn, en die dus in aanmerking komen om een bescherming van een lijstnaam te verkrijgen, ontvangen een afzonderlijke brief met nadere informatie over het indienen van de aanvraag.

Op 3 september 2024 om 12 uur, dat is onmiddellijk na het verstrijken van de termijn voor het indienen van een voorstel tot bescherming van de lijstnaam, zal overgegaan worden tot de loting om de gemeenschappelijke volgnummers aan te wijzen.

De lijstnamen en de gemeenschappelijke volgnummers worden vervolgens binnen vier dagen in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Na de loting deelt de Vlaamse Regering aan de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus de toegekende gemeenschappelijke volgnummers en de aan die nummers voorbehouden lijstnamen mee. Zij deelt hen ook de voornaam of voornamen en de achternaam en de contactgegevens van de nationale voorzitter van de politieke formatie of van de door hem gemandateerden, die gemachtigd zijn de kandidatenlijsten voor echt te erkennen.

De indieners van de voordrachtsakten die een beschermde lijstnaam en een gemeenschappelijk volgnummer gebruiken, moeten een getuigschrift toevoegen van de nationale voorzitter van de politieke formatie of van de door hem gemandateerde. Als dat getuigschrift niet wordt voorgelegd, dan weigert de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau aan die lijst het gebruik van de beschermde lijstnaam en van het gemeenschappelijke volgnummer (artikel 64 LPKD).

8° verklaring inzake aangifte van en controle op de verkiezingsuitgaven

Door de voordrachtsakte (of de verbeteringsakte) te ondertekenen verklaren de kandidaten dat zij de bepalingen over de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven zullen naleven. Zij verbinden er zich ook toe de uitgaven en de herkomst van de geldmiddelen aan te geven, de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren en de identiteit van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die hen gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer, te registreren. Die verklaring is in de voordrachtsakte opgenomen.

9° specifieke bepalingen met betrekking tot niet-Belgische kandidaten

De akte van bewilliging werd, voor de kandidaten met de Belgische nationaliteit, reeds in 2006 afgeschaft. De vermelding van een persoon op de voordrachtsakte en de ondertekening door de kandidaat houdt in dat de betrokkene met zijn kandidaatstelling heeft ingestemd.

De akte van bewilliging is echter niet afgeschaft voor de niet-Belgische kandidaten. Deze laatsten kunnen zich kandidaat stellen, maar alleen als ze de nationaliteit hebben van een van de lidstaten van de Europese Unie, en alleen voor de gemeenteraadsverkiezingen. In de gemeente Voeren en de zes faciliteitengemeenten rond Brussel kunnen zij zich ook kandidaat stellen voor de rechtstreekse verkiezingen voor de raad voor maatschappelijk welzijn.

De niet-Belgische kandidaten voor de gemeenteraad moeten uitdrukkelijk verklaren dat ze:

- zich ertoe verbinden de bepalingen inzake de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en die uitgaven aan te geven;
- de herkomst van de geldmiddelen zullen aangeven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren en de identiteit van de ondernemingen, de feitelijke verenigingen en de rechtspersonen die hen gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer, te registreren;
- in een lokale basisoverheid van een andere lidstaat van de Europese Unie geen ambt of mandaat uitoefenen dat gelijkwaardig is aan dat van gemeenteraadslid, schepen of burgemeester
- in een andere lidstaat van de Europese Unie geen functies uitoefenen die gelijkwaardig zijn aan die welke worden vermeld in artikel 10 van het decreet over het lokaal bestuur;
- op de datum van de verkiezingen niet ontheven of geschorst zijn van het verkiesbaarheidsrecht in hun staat van herkomst; in geval van twijfel over deze laatste vereiste kan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau eisen dat de kandidaat een attest van de bevoegde overheden van zijn land van herkomst indient, waarin verklaard wordt dat die persoon, op de datum van de verkiezing niet ontheven of geschorst is van het verkiesbaarheidsrecht in die staat of dat die overheden daarvan niet op de hoogte zijn.

Overeenkomstig artikel 73 van het LPKD moeten de niet-Belgische kandidaten het bovenvermelde in de voordrachtsakte verklaren. Dat gebeurt wanneer de niet-Belgische kandidaat zijn kandidaatstelling via de webtoepassing digitaal ondertekent. Bij een indiening van een papieren voordrachtsakte (alleen in faciliteitengemeenten) moeten zij in de

akte onder de verklaring de eigenhandig geschreven tekst “Gelezen en goedgekeurd” schrijven en hun handtekening zetten.

2.2.3. Ondertekening en indiening van de voordrachtsakte

De lijsttrekker dient de voordrachtsakte in bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau. Dat gebeurt verplicht digitaal, behalve in de faciliteitengemeenten, waar men de keuze heeft tussen digitale indiening of indiening op papier. In de faciliteitengemeenten waar ook rechtstreekse verkiezingen zijn voor de OCMW-raad, kunnen de voordrachtsakten voor die OCMW-raadsverkiezing alleen op papier ingediend worden (artikel 68, §1, eerste lid LPKD en artikel 1 BVR van 1 december 2023 tot uitvoering van het LPKD wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen).

De voordrachtsakte moet ondertekend zijn door:

- ofwel minstens één aftredend gemeenteraadslid of minstens 2 aftredende OCMW-raadsleden (formulieren G27a, O27a, G29a of O29a);
- ofwel door een minimum aantal kiezers van de gemeente (formulieren G26a, O26a, G28a of O28a) (artikel 69 LPKD):
 - ten minste 100 gemeenteraadskiezers in de gemeenten van 20.000 inwoners en meer;
 - ten minste 50 gemeenteraadskiezers in gemeenten van 10.000 tot 20.000 inwoners;
 - ten minste 30 gemeenteraadskiezers in gemeenten van 5.000 tot 10.000 inwoners,
 - ten minste 20 gemeenteraadskiezers in gemeenten van 2.000 tot 5.000 inwoners;
 - ten minste 10 gemeenteraadskiezers in gemeenten van 500 tot 2.000 inwoners,
 - ten minste 5 gemeenteraadskiezers in gemeenten van minder dan 500 inwoners.

De kandidaten mogen de voordrachtsakte mee ondertekenen als kiezers.

Overeenkomstig artikel 4, §3, van het decreet over het lokaal bestuur is het bevolkingscijfer dat als basis genomen wordt voor het vaststellen van het minimum aantal gemeenteraadskiezers die de voordrachtsakte moeten ondertekenen, het aantal inwoners dat overeenkomstig het rijksregister op 1 januari 2024 in de desbetreffende gemeente was ingeschreven. De bevolkingscijfers van de gemeenten op 1 januari 2024 werden in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 14 februari 2024.

3. Het ophalen en beheren van de kandidatenlijsten en de beschikbare software

Het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft ten behoeve van het gemeentelijk hoofdbureau de nodige software ontwikkeld. **De software wordt algemeen gebruikt voor het ophalen en beheren van de kandidatenlijsten, zowel in de gemeenten waar met potlood en papier wordt gestemd, als waar digitaal wordt gestemd. De toepassing is toegankelijk via het internet en kan met een pc met internetverbinding, browser en e-ID-kaartlezer gebruikt worden. Het gemeentebestuur stelt de nodige pc's ter beschikking. Er wordt sterk aangeraden in minimaal twee pc's te voorzien zodat er tenminste een back-up toestel is.** Het agentschap zal vooraf via de gemeentelijke coördinator vragen om een inlogtest en een test met de digitale handtekening te doen.

Let op: voor de verbinding met de centrale servers van de Vlaamse overheid is een internetverbinding noodzakelijk. Er is geen verbinding mogelijk met netwerken zoals Fedman en Publilink. Als de pc's opgesteld worden in een gebouw van de FOD Justitie, moet u ervoor zorgen dat er ofwel een aparte internetverbinding beschikbaar is, ofwel dat er pc's van Justitie gebruikt worden. Een pc die niet geconfigureerd is voor gebruik binnen de FOD Justitie, zal geen internetverbinding kunnen maken via het netwerk van de FOD Justitie.

3.1. Software voor het ophalen en beheren van de kandidatenlijsten en ondersteuning van de controle via het Rijksregister

Het gemeentelijk hoofdbureau is bevoegd om te onderzoeken of de ingediende lijsten en de kandidaturen in overeenstemming zijn met de wetgeving. De akten kunnen eventueel nog verbeterd worden tot uiterlijk 19 september 2024 om 16 uur.

Concreet zal de voorzitter van het hoofdbureau de ondertekende voordrachtsakten via de webtoepassing digitaal ontvangen hebben. Alleen in de faciliteitengemeenten kunnen voordrachtsakten ook op papier worden ingediend. In dat geval moet de voorzitter de kandidatenlijsten invoeren in de toepassing aan de hand van het rijksregisternummer van de kandidaten. Er gebeurt dan een controle via het Rijksregister. Telkens nadat de ingediende lijsten voorlopig afgesloten zijn en definitief afgesloten zijn (eventueel na beroep), worden ze gepubliceerd op de website vlaanderenkiest.be en doorgestuurd naar de media. Iedereen kan zo vanaf ca. 17 september 2024 de ingediende kandidaturen voor de verkiezingen raadplegen.

Iedereen die een computer in een hoofdbureau gebruikt, moet zich om veiligheidsredenen identificeren met zijn elektronische identiteitskaart en PIN-code.

Om toegang te krijgen tot de toepassing en om de digitale pv's te kunnen ondertekenen, moeten de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter van het hoofdbureau en eventueel andere leden die toegang moeten hebben, gekend zijn door het informaticasysteem. Hiervoor moet de gemeentelijke coördinator ruim vooraf de rijksregisternummers van deze personen in de toepassing "contactenbeheer" hebben toegevoegd.

De voorzitters ontvangen alle nuttige informatie in verband met de toegang en het gebruik van de toepassing. Er is ook in ondersteuning voorzien:

- door personeelsleden van het Agentschap Binnenlands Bestuur (juridisch, organisatie, procedures) op het nummer 02/595 2999;
- de helpdesk van de verkiezingssoftware (gebruik van de webtoepassingen) op het nummer 02/595 3111.

Zoals al is vermeld, worden de gegevens van de kandidaten via die computertoepassing gecontroleerd in het Rijksregister: naam, leeftijd, geslacht, woonplaats, status als kiezer en nationaliteit. Ook onwettige dubbele kandidaatstellingen worden gemeld. Daarnaast geeft de softwaretoepassing ook aan als de door het decreet verplichte pariteitsregels inzake de gelijkwaardige aanwezigheid van beide geslachten op de lijsten, niet is gerespecteerd.

Ook belangrijk is dat steeds gecontroleerd wordt op de juistheid van de roepnaam en van de dubbele achternaam.

Belangrijk is ook dat de toepassing in de meeste gevallen alleen een waarschuwing geeft en niet blokkeert. Het is immers niet aan het agentschap om te oordelen over de geldigheid van de voordrachten. Het is bijgevolg technisch mogelijk om bijvoorbeeld een minderjarige kandidaat te aanvaarden. Ik wil benadrukken dat het uitermate belangrijk is om elke waarschuwing grondig te evalueren.

3.2. Aanmaken van de lijsten met behulp van de toepassing

Het is essentieel dat de invoer van de voorgedragen kandidaten in het informatiebestand uitermate zorgvuldig gebeurt door de indiener. De gegevens die ingevoerd worden, vormen immers de basis voor het aanmaken van de kandidatenlijsten voor de stemcomputers en voor een bestand dat gebruikt kan worden voor het drukken van de lijsten die op het gemeentesecretariaat ter inzage gelegd worden, en de stembiljetten.

Als de lijst door de indiener werd gemaakt en ingediend met behulp van de webtoepassing, dan kan het hoofdbureau de gegevens eenvoudig ophalen via de webtoepassing. Als de voordrachtsakte op papier is aangemaakt en ingediend (alleen in de faciliteitengemeenten), moeten de rijksregisternummers van de kandidaten worden ingevoerd. In beide gevallen moet gelet worden op de eventuele roepnaam en dubbele achternaam, als die opgegeven zijn.

Het systeem genereert bij de voorlopige afsluiting, de definitieve afsluiting en eventueel de definitieve afsluiting na beroep, het proces-verbaal van de afsluiting, dat ook de kandidatenlijsten bevat.

Het hoofdbureau drukt het proces-verbaal af en alle leden ondertekenen het ter goedkeuring.

De voorzitter bevestigt daarna, door middel van zijn digitale handtekening, de inhoud van het proces-verbaal. Het agentschap weet op die manier dat het proces-verbaal afgedrukt en ondertekend is door de leden van het bureau en dat de werkzaamheden zijn beëindigd.

Let op: het juridisch relevante document is het afgedrukte proces-verbaal dat ondertekend is door alle leden van het hoofdbureau.

3.3. Schermafdrucken voor de gemeenten met digitale stemming

Voor de hoofdbureaus van de gemeenten waar digitaal wordt gestemd, zal na verwerking van de gegevens door het centraal computersysteem aan elke voorzitter een voorstelling van de lijsten en kandidaten op papier voorgelegd worden. De voorzitter kijkt deze documenten na en ondertekent ze. Personeelsleden van het Agentschap Binnenlands Bestuur zullen hiervoor met de voorzitters afspraken maken en ter plaatse komen. De tijd waarbinnen deze controle-operatie moet voltooid worden, is bijzonder beperkt. Ik verzoek de voorzitters dan ook hiervoor hun volledige medewerking te verlenen. Het klonen van de USB-sticks voor het opstarten van de stembureaus kan pas starten als alle goedkeuringen ingediend zijn.

4. Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijst

Het gemeentelijk hoofdbureau vergadert op maandag 16 september 2024 (de 27ste dag voor de verkiezingen) om 16 uur, om de kandidatenlijsten te onderzoeken en voorlopig af te sluiten (artikel 86 LPKD). Naast de gemeentelijke coördinator en de getuigen die in de voordrachtsakten formeel zijn aangewezen, mag niemand de vergadering van het hoofdbureau bijwonen.

4.1. Onderzoek van de regelmatigheid van de voordrachtsakten

Het gemeentelijk hoofdbureau moet de voordrachtsakten al bij de voorlopige afsluiting grondig onderzoeken. Het bezit daarvoor immers alle nodige gegevens. Na die voorlopige afsluiting kunnen nog verbeteringsakten worden ingediend.

Bij het onderzoek naar de geldigheid van de voordrachtsakten let het gemeentelijk hoofdbureau vooral op de regelmatigheid van het indienen van die akten. Het hoofdbureau beoordeelt zelf de ernst van eventuele onregelmatigheden en hun invloed op de geldigheid van de voordrachtsakte.

Het hoofdbureau gaat ook na of de voordrachtsakten geldig ondertekend zijn. In dat verband verwijs ik naar rubriek II.2.2.3 van deze onderrichting.

De voordrachtsvolgorde van de kandidaten wordt bepaald door het volgnummer op de voordrachtsakte dat voor de naam van elke kandidaat geplaatst wordt.

Als een lijst waarvan de kandidaten op de voordrachtsakte hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, niet voldoet aan de volgende voorwaarden, dan wijst het gemeentelijk hoofdbureau die lijst af:

- de naam van de lijst moet minstens de namen van de twee fracties bevatten, met naleving van de andere decretale bepalingen over de lijstnaam (zie punt 7° onder rubriek II.2.2.2);
- de voordrachtsakte vermeldt voor alle kandidaten tot welke fractie zij zullen behoren in geval van verkiezing.

Er mogen niet meer kandidaten zijn dan te begeven mandaten. Als die regel niet is gerespecteerd, is de akte in zijn geheel foutief en moet ze afgewezen worden. Om de regelmatigheid te beoordelen neemt het hoofdbureau alleen het aantal kandidaten in aanmerking dat regelmatig op de voordrachtsakte vermeld is. Het hoofdbureau houdt dus rekening met eventuele ambtshalve schrappingen, bijvoorbeeld als er meervoudige kandidaturen zijn.

Het gemeentelijk hoofdbureau wijst ook de lijsten af die de pariteitsregels niet hebben gerespecteerd: op elk van de lijsten van kandidaten mag het verschil tussen het aantal kandidaten van elk geslacht niet groter zijn dan één. Bovendien mogen de eerste twee kandidaten van elk van de lijsten niet van hetzelfde geslacht zijn.

Die pariteitsvereiste geldt ook voor de kandidaten, voorgedragen voor de rechtstreekse verkiezingen van de raden voor maatschappelijk welzijn in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in de gemeente Voeren.

Bij meervoudige kandidaturen schrapt het hoofdbureau de naam van de kandidaat op beide lijsten (artikel 80 LPKD).

Als het gemeentelijk hoofdbureau de voordracht van een kandidaat onregelmatig verklaart, dan worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen.

4.2. Onderzoek van de verkiesbaarheid van de kandidaten

Artikel 58 van het LPKD, in combinatie met artikel 8 van het LPKD, bepaalt aan welke voorwaarden men moet voldoen om tot gemeenteraadslid verkozen te kunnen worden en het te blijven.

De verkiesbaarheidsvereisten zijn:

1. Belg zijn;
2. de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt;
3. ingeschreven zijn in het bevolkingsregister van de gemeente;
4. zich niet bevinden in een van de gevallen van uitsluiting of schorsing, die bepaald worden in artikel 15 van het LPKD:
 - door veroordeling levenslang ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht;
 - in de uitoefening van het kiesrecht geschorst zijn;dat is het geval voor:
 - de beschermde personen die krachtens artikel 492/1 van het Oud Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk onbekwaam zijn verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen, en de geïnterneerden die krachtens artikel 9, §3 van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering uitdrukkelijk onbekwaam zijn verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen;
 - personen die door een veroordeling voor een bepaalde duur ontzet zijn van de uitoefening van hun kiesrecht.

De voorwaarden 1 en 3 moeten vervuld zijn op de dag dat de kiezerslijst wordt afgesloten (1 augustus 2024).

De voorwaarden 2 en 4 moeten vervuld zijn op de verkiezingsdag (13 oktober 2024).

Niet verkiesbaar zijn de personen die veroordeeld zijn, zelfs met uitstel, wegens een van de misdrijven vermeld in artikel 240, 241, 243 en 245 tot en met 248 van het Strafwetboek, gepleegd tijdens de uitoefening van een gemeenteambt. Die onverkiesbaarheid eindigt 12 jaar na de veroordeling.

Niet-Belgen met een nationaliteit van een van de andere lidstaten van de Europese Unie kunnen ook kandidaat zijn, maar alleen voor de gemeenteraadsverkiezingen en in de stad Antwerpen ook voor de stadsdistrictsraadsverkiezingen. Zij kunnen ook kandidaat zijn voor de OCMW-raadsverkiezingen in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren. Zij kunnen geen kandidaat zijn voor de provincieraadsverkiezingen.

Niet-Belgische kandidaten moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als de Belgische kandidaten (behalve aan de nationaliteitsvoorwaarde natuurlijk) en zijn bovendien ook niet verkiesbaar als zij:

- 1° in een lokale basisoverheid van een andere lidstaat van de Europese Unie een ambt of mandaat uitoefenen dat gelijkwaardig is aan dat van gemeenteraadslid, schepen of burgemeester;
- 2° in een andere lidstaat van de Europese Unie functies uitoefenen die gelijkwaardig zijn met die, vermeld in artikel 10 van het decreet over het lokaal bestuur;
- 3° op de datum van de verkiezing ontheven of geschorst zijn van het verkiesbaarheidsrecht in hun land van herkomst.

Het gemeentelijk hoofdbureau wijst de kandidaten af die op de dag van de verkiezing:

- de vereiste leeftijd nog niet bereikt zullen hebben;
- van het verkiesbaarheidsrecht uitgesloten zijn of in de uitoefening van het verkiesbaarheidsrecht geschorst zijn.

De kandidaat moet voor het gemeentelijk hoofdbureau niet zelf bewijzen dat hij aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoet. Het gemeentelijk hoofdbureau daarentegen moet in het bezit zijn van bewijzen over de onverkiesbaarheid van die kandidaat om hem te kunnen afwijzen. Als er geen bewijs geleverd is, stelt het hoofdbureau dat vast en behoudt het de kandidaat op de lijst. Mochten naderhand nieuwe elementen aangebracht worden bij de instanties die hiervoor bevoegd zijn, dan zal het hoofdbureau daaruit de nodige gevolgen trekken.

In rechte kan het hoofdbureau een kandidaat ambtshalve en zonder enige tussenkomst van tegenkandidaten afwijzen, wegens een vastgestelde onverkiesbaarheid. In de praktijk zal het hoofdbureau over het algemeen echter alleen optreden bij een betwisting.

Toch heeft de wetgever aan de voorzitter van het hoofdbureau een duidelijke taak gegeven in verband met de bewijslast. Als het hoofdbureau sommige kandidaten wegens onverkiesbaarheid afgewezen heeft, of als een bezwaarschrift werd ingediend met betrekking tot de verkiesbaarheid van een voorgedragen kandidaat, dan moet de voorzitter bij de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijst het gemeentebestuur in kwestie verzoeken een eensluidend verklaard afschrift of een uittreksel uit alle beschikbare documenten toe te sturen, waaruit nadere informatie kan blijken over de verkiesbaarheid van die kandidaten.

Artikel 89 van het LPKD bepaalt in dit verband dat een bezwaarschrift gemotiveerd moet zijn: vage beweringen kunnen dus niet volstaan om de voorzitter te verplichten tot dat onderzoek.

Afgezien van de bovenvermelde verplichting heeft de voorzitter van het hoofdbureau steeds het recht om tot onderzoek over te gaan. Hij kan zich daartoe ambtshalve richten tot andere besturen, zoals bijvoorbeeld tot de griffies en parketten van de rechtbanken, om alle documenten te verkrijgen die voor het onderzoek van het bij hem ingediende bezwaar nuttig kunnen zijn. De geraadpleegde instanties zijn verplicht de door de voorzitter gevraagde gegevens onmiddellijk en gratis ter beschikking te stellen.

Juridisch mag het hoofdbureau een kandidaat wegens onverkiesbaarheid al afwijzen bij de voorlopige afsluiting van de lijsten. Met die mogelijkheid moet echter omzichtig worden omgesprongen. Zelfs als er op dat ogenblik bij het hoofdbureau al documenten zijn ingediend waaruit de onverkiesbaarheid van kandidaten blijkt, zoals bijvoorbeeld een bewijs inzake verval van de politieke rechten, dan nog blijft het mogelijk dat een latere beslissing over de politieke rechten van die persoon de eerste tenietgedaan heeft. Bij de voorlopige afsluiting moet dus met grote omzichtigheid te werk gegaan worden.

Het is daarom, behalve in een duidelijk en algemeen bekend geval, aan te raden om een beslissing over de verkiesbaarheid uit te stellen tot bij de definitieve afsluiting.

4.3. Opmaak van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting

De informaticatoepassing genereert het proces-verbaal van de voorlopige afsluiting, inclusief de kandidatenlijsten. Dat proces-verbaal van de voorlopige afsluiting moet door de leden van het hoofdbureau en door al de aanwezige getuigen ondertekend worden.

De voorzitter van het hoofdbureau ondertekent daarna met zijn elektronische identiteitskaart het proces-verbaal ook digitaal. Daarmee bevestigt hij de ondertekening van het proces-verbaal door alle bureauleden. Als om een of andere reden de voorzitter niet digitaal kan ondertekenen, kan de plaatsvervangend voorzitter van het hoofdbureau dat in zijn plaats doen.

Nadat de voorzitter de lijsten die aan de verkiezingen deelnemen, voorlopig heeft goedgekeurd door middel van zijn digitale handtekening, worden zij vanaf 17 september 2024 gepubliceerd op de website vlaanderenkiest.be en doorgegeven aan de media.

Als het hoofdbureau de voordracht van bepaalde kandidaten onregelmatig verklaart, worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen. Onmiddellijk wordt een uittreksel van die beslissing, waarin de redenen voor het onregelmatig verklaren zijn vermeld, bij aangetekende brief toegestuurd aan de kandidaat die de akte, waarop de afgewezen kandidaten voorkomen, heeft overhandigd.

Als de onverkiesbaarheid van een kandidaat als reden is aangevoerd, dan wordt het uittreksel uit het proces-verbaal op dezelfde wijze ook aan de betrokken kandidaat gestuurd.

5. Bezwaarschriften na de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten

Op dinsdag 17 september 2024 (de 26ste dag voor de stemming) zetelt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau van 13 tot 16 uur voor het in ontvangst nemen van de gemotiveerde bezwaarschriften tegen de aanvaarding van bepaalde kandidaturen.

De personen die de aanvaarde of afgewezen lijsten hebben ingediend of, als zij afwezig zijn, een van de kandidaten die op deze lijsten voorkomen, kunnen bij de voorzitter van het hoofdbureau een met redenen omkleed bezwaarschrift tegen de aanvaarding van bepaalde kandidaturen indienen, tegen ontvangstbewijs.

De voorzitter brengt die dag zelf nog met een aangetekende brief die bezwaarschriften ter kennis aan de kandidaat die de betwiste voordracht heeft ingediend. Als de verkiesbaarheid van een kandidaat wordt betwist, wordt ook die kandidaat daarover op dezelfde wijze rechtstreeks ingelicht (formulieren G36 en O36).

Als het hoofdbureau bij de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijst bepaalde kandidaten wegens onverkiesbaarheid heeft afgewezen, of als een bezwaarschrift, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat, is ingediend, dan verzoekt de voorzitter van het hoofdbureau het gemeentebestuur hem onmiddellijk een eensluidend verklaard afschrift of een uittreksel te bezorgen van alle stukken waarover het bestuur beschikt, en die nadere informatie kunnen bevatten over de verkiesbaarheid van de kandidaat. De secretaris van het hoofdbureau bezorgt dat verzoek onmiddellijk aan het gemeentebestuur.

Als de kandidaat minder dan vijftien dagen in de gemeente verblijft en de stukken waaruit onverkiesbaarheid kan blijken, nog niet bij het gemeentebestuur zijn aangekomen, dan bezorgt het gemeentebestuur het verzoek van het hoofdbureau onmiddellijk aan het gemeentebestuur van de vorige verblijfplaats van de kandidaat.

De voorzitter kan desgewenst nog andere onderzoeken uitvoeren, zowel over de verkiesbaarheid van de kandidaten als over andere aangevoerde onregelmatigheden.

Alle stukken die aangevraagd worden in het kader van het bovenstaand onderzoek, worden kosteloos afgegeven.

Als de voorzitter ambtshalve inlichtingen inwint over de verkiesbaarheid van een kandidaat, is het aangewezen dat hij zo spoedig mogelijk die kandidaat inlicht om hem in de mogelijkheid te stellen zijn verdediging voor te bereiden en op de vergadering van de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten aanwezig te zijn.

6. Verbeteringsakten na de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau zetelt opnieuw op donderdag 19 september 2024 (de 24ste dag voor de stemming) tussen 14 en 16 uur om eventueel de in artikel 91 van het LPKD vermelde memories en verbeteringsakten in ontvangst te nemen. Die verbeteringsakte is alleen ontvankelijk als een kandidaat zich vrijwillig wil terugtrekken of overleden is na de voorlopige afsluiting of als één of meer kandidaten die op de voordracht voorkomen, afgewezen zijn om één van de volgende redenen:

- 1° de gegevens zijn foutief of onvolledig op de voordrachtsakte als vermeld in artikel 71 van het LPKD;
- 2° er staan te veel kandidaat-titularissen of kandidaat-opvolgers op de voordrachtsakte;
- 3° de regels voor de evenwichtige samenstelling van de kandidatenlijsten, vermeld in artikel 74, 1° van het LPKD werden niet nageleefd;
- 4° de regels voor de rangschikking van de kandidaten, vermeld in artikel 74, 2° van het LPKD, werden niet nageleefd;
- 5° de regels omtrent de lijstnaam, vermeld in artikel 60 en 62 van het LPKD, werden niet nageleefd;
- 6° een kandidaat is niet verkiesbaar of een niet-Belgische kandidaat van de Europese Unie heeft de verklaring, vermeld in artikel 73 van het LPKD, niet afgelegd.

Niet-verkiesbare kandidaten of kandidaten die zich vrijwillig terugtrekken of overleden zijn, mogen met een verbeteringsakte worden vervangen: de vervangers moeten de plaats innemen van de geschrapte kandidaten of van de kandidaten die zich vrijwillig terugtrekken of overleden zijn.

De volgorde van voordracht die in de afgewezen akte werd aangenomen, mag in geen geval met een verbeteringsakte worden gewijzigd, behalve als niet voldaan was aan de pariteitsregel, vermeld in artikel 74, 2° van het LPKD.

Een kandidaat op een lijst waarvan de kandidaten hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, mag zijn keuze voor de fractie waartoe hij behoort, niet wijzigen.

Als ook na het indienen van de verbeteringsakte de pariteitsregels nog niet zijn gerespecteerd, dan wijst het hoofdbureau de lijst in kwestie af. Als er geen verbeteringsakte wordt ingediend, wijst het hoofdbureau de lijst in kwestie ook af, tenzij de pariteit behouden blijft. In dat laatste geval hernummert het hoofdbureau de kandidaten op de lijst door de opengevallen plaatsen op te vullen. Het verandert daarbij de onderlinge volgorde van de kandidaten niet. Als het hoofdbureau overgaat tot het schrappen van de kandidaten van een lijst en de pariteit wordt daarbij niet behouden of hersteld, dan wijst het hoofdbureau de lijst in kwestie af.

De verbeteringsakte wordt ondertekend door de lijsttrekker, de kandidaten die zich vrijwillig terugtrekken, en de eventueel nieuw toegevoegde kandidaten. De geldige handtekeningen van de voordragende kiezers en van de kandidaten, en alle regelmatige vermeldingen in de afgewezen voordracht blijven van kracht als de verbeteringsakte aanvaard wordt.

7. Definitieve afsluiting van de kandidatenlijst (artikel 92 LPKD en volgende)

7.1. Definitieve afsluiting en eventueel beroep

7.1.1. Vergadering tot definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten

Op donderdag 19 september 2024 (de 24ste dag voor de verkiezingen) om 16 uur vergadert het gemeentelijk hoofdbureau om de kandidatenlijsten definitief af te sluiten.

De volgende personen mogen die vergadering bijwonen: de indieners van de lijsten, en alleen bij hun afwezigheid, de kandidaten die op dinsdag 17 september 2024 een bezwaarschrift, of op 19 september 2024 een memorie of een verbeteringsakte ingediend hebben.

Deze personen mogen de vergadering over de definitieve afsluiting bijwonen, omdat zij het recht hebben gemotiveerde bezwaarschriften of een memorie van wederantwoord bij het hoofdbureau in te dienen. Zij stellen zich dan partij in het geschil, waardoor hun aanwezigheid op de vergadering over de definitieve afsluiting verantwoord is.

Het spreekt vanzelf dat de getuigen die op de voordrachtsakten zijn aangewezen om de vergaderingen van het gemeentelijk hoofdbureau bij te wonen, de vergadering ook mogen bijwonen.

Bij betwisting over de verkiesbaarheid van een kandidaat mogen ook die kandidaat en de indiener van het bezwaar op de vergadering aanwezig zijn. Ze mogen zich door een gemachtigde laten vervangen. Die machtiging moet blijken uit een geschreven volmacht.

Zowel met betrekking tot die aanwezigheid als wat het recht op later beroep betreft, is het niet billijk om de persoon die voor de voorlopige afsluiting geschreven opmerkingen over de verkiesbaarheid van een kandidaat heeft ingediend, gelijk te stellen met degene, die na de voorlopige afsluiting, een bezwaarschrift ingediend heeft. De persoon waarvan de opmerkingen bij de voorlopige afsluiting verworpen zijn, heeft immers de gelegenheid gehad ze opnieuw door middel van een bezwaarschrift naar voren te brengen na de voorlopige afsluiting. Opmerkingen moeten trouwens, in tegenstelling tot bezwaarschriften, niet gemotiveerd zijn en moeten ook niet ter kennis gebracht worden van de belanghebbende kandidaten. Die hebben bijgevolg niet dezelfde waarborgen inzake verdediging gehad. Een persoon wiens schriftelijke opmerking bij de voorlopige afsluiting aangenomen werd, maar daarna bij de definitieve afsluiting van de hand gewezen werd, zou zich benadeeld kunnen achten omdat hij niet van het recht op bezwaar heeft kunnen gebruikmaken en bijgevolg niet in de gelegenheid is geweest zijn beroepsrecht uit te oefenen.

Om die moeilijkheden te vermijden, verdient het aanbeveling aan de personen die opmerkingen maken - om het even of die al dan niet worden aangenomen - aan te raden die opmerkingen in de vorm van bezwaarschriften na de voorlopige afsluiting te vernieuwen. Anderzijds beveel ik aan om, zoals al gesteld, alleen zeer omzichtig gebruik te maken van de mogelijkheid om een kandidaat al bij de voorlopige afsluiting af te wijzen op grond van onverkies-

baarheid. Als de persoon die schriftelijke opmerkingen voor de voorlopige afsluiting ingediend heeft, echter aandringt om op de vergadering aanwezig te mogen zijn en naderhand beroep te mogen instellen, lijkt het wenselijk dat het gemeentelijk hoofdbureau hem dat toestaat en het aan het hof van beroep overlaat om uitspraak te doen.

Bij de opening van de vergadering geeft de voorzitter de aanwezigen eventueel kennis van alle stukken, die hij na de voorlopige afsluiting ontvangen of verzameld heeft. Na de belanghebbenden te hebben gehoord (als zij dat wensen), sluit het hoofdbureau de kandidatenlijst definitief af. Als het hoofdbureau daarbij een kandidaat wegens onverkiesbaarheid afwijst, of een bezwaar, waarbij onverkiesbaarheid aangevoerd wordt, van de hand wijst, vraagt de voorzitter, naargelang het geval, aan de kandidaat of aan de indiener van het bezwaar (eventueel aan hun gemachtigde), of hij al dan niet tegen de beslissing van het hoofdbureau een beroep wenst in te stellen. Ik wijs erop dat de aanwezigheid, persoonlijk of bij gemachtigde, vereist is, voor de ontvankelijkheid van het beroep. In voorkomend geval verzoekt de voorzitter de belanghebbende op het proces-verbaal zelf een verklaring van beroep te ondertekenen. In elk geval wordt van de verwerping van de kandidatuur of van de afwijzing van het bezwaar melding gemaakt in het proces-verbaal.

De beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van de kandidaten, zijn niet vatbaar voor beroep.

Als er geen beroep wordt ingediend, maakt het hoofdbureau het proces-verbaal van de definitieve afsluiting op aan de hand van formulier G39a of O39a (definitieve afsluiting zonder beroep).

In geval van beroep tegen een beslissing van het hoofdbureau, verdaagt het hoofdbureau de definitieve afsluiting en stelt het het proces-verbaal van de definitieve afsluiting met beroep op aan de hand van formulier G39b of O39b (definitieve afsluiting met beroep).

De voorzitter van het hoofdbureau moet persoonlijk op vrijdag 20 september 2024 tussen 11 en 13 uur (de 23ste dag voor de stemming) naar de zetel van het hof van beroep gaan om de voorzitter van het hof van beroep een exemplaar te overhandigen van het proces-verbaal betreffende dat beroep en de bijhorende documenten (formulieren G39c, G39d O39c, O39d).

Het hoofdbureau vergadert op maandag 23 september 2024 (de 20ste dag voor de stemming) om 18 uur, om de beslissing van het hof van beroep uit te voeren (artikel 97 LPKD). Het neemt akte van de beslissingen van het hof en wijzigt eventueel de kandidatenlijsten. Het hoofdbureau maakt het proces-verbaal op van die verrichtingen (formulier G40 of O40).

7.1.2. Proces-verbaal, invoer van de kandidaten in het informatiebestand, eventuele beroepen

Zoals vermeld, haalt de voorzitter van het hoofdbureau de kandidatenlijsten op via digitale weg en beheert hij deze via een centrale webtoepassing van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Nadat de voorzitter de lijsten die aan de verkiezingen deelnemen, definitief (eventueel na beroep) heeft goedgekeurd door middel van zijn digitale handtekening, worden zij vanaf 20 september 2024 (of vanaf 24 september 2024 als er een beroep werd ingediend) gepubliceerd op de website vlaanderenkiest.be en doorgegeven aan de media.

Ik wees er al op dat de gegevens die in het informatiebestand ingevoerd zijn, de basis vormen voor het aanmaken van de kandidatenlijsten voor de stemcomputers (voor de gemeenten waar met stemcomputers wordt gestemd) en voor een bestand dat kan gebruikt worden voor het drukken van de stembiljetten (voor de gemeenten waar met potlood en papier wordt gestemd) en van de lijsten die op het gemeentesecretariaat ter inzage gelegd worden.

Het computersysteem genereert het proces-verbaal van de definitieve afsluiting, inclusief de kandidatenlijsten.

Het hoofdbureau drukt het proces-verbaal af. De leden van het hoofdbureau en alle aanwezige getuigen ondertekenen het proces-verbaal. De voorzitter van het hoofdbureau ondertekent daarna met zijn elektronische identiteitskaart het proces-verbaal ook digitaal. Daarmee bevestigt hij de ondertekening van het proces-verbaal door alle bureauleden. Als om een of andere reden de voorzitter niet digitaal kan ondertekenen, kan de plaatsvervangend voorzitter van het hoofdbureau dat in zijn plaats doen.

7.2. Nummering van de lijsten

Als er geen beroep werd ingesteld tegen de beslissing van het hoofdbureau bij de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten, vindt de nummering van de lijsten plaats op dezelfde dag, donderdag 19 september 2024.

Als er een verklaring van beroep werd geformuleerd, wordt de nummering van de lijsten uitgesteld tot de vergadering van maandag 23 september 2024, nadat het hoofdbureau van de beslissing van het hof van beroep kennis heeft genomen. Bij de nummering moet rekening gehouden worden met de toekenning van de gemeenschappelijke nummers voor de politieke partijen met een beschermde lijstnaam (artikel 60 tot en met 64 van het LPKD).

7.2.1. Gemeenschappelijk volgnummer (artikel 61-64 LPKD)

Artikel 61 van het LPKD bepaalt dat elke politieke formatie die in het Vlaams Parlement door ten minste drie leden vertegenwoordigd is, bij de Vlaamse Regering of de gemachtigde van de Vlaamse Regering een voorstel kan indienen tot het verkrijgen van de bescherming van de lijstnaam die ze wil vermelden in de voordrachten van kandidaten en van een gemeenschappelijk volgnummer. Die voorstellen moeten worden ingediend op dinsdag 3 september 2024 (de 40ste dag voor de verkiezingen) tussen 10 en 12 uur.

Onmiddellijk na het indienen van de voorstellen tot bescherming van de lijstnaam houdt de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur een loting tot toekenning van de gemeenschappelijke volgnummers (artikel 63 LPKD). De lijstnamen en de gemeenschappelijke volgnummers die aan de politieke partijen werden toegekend, worden vervolgens binnen vier dagen in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

De Vlaamse Regering deelt de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus de toegekende gemeenschappelijke volgnummers en de aan die nummers voorbehouden lijstnamen mee. Ze deelt hen ook de voornaam of voornamen en achternaam en de contactgegevens mee van de nationale voorzitter van de politieke formatie of van de door hem gemandateerden (artikel 64, eerste lid LPKD).

Een lijst kan een beschermde lijstnaam en het bijhorende gemeenschappelijk volgnummer gebruiken voor de gemeenteraadsverkiezingen, als bij de voordrachtsakte van die lijst een getuigschrift wordt gevoegd van de nationale voorzitter van de politieke formatie of van de door hem gemandateerde. De lijstnaam moet beginnen met de beschermde lijstnaam en kan gevolgd worden door andere tekens. Als het getuigschrift niet wordt bijgevoegd, dan weigert de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau aan die lijst het gebruik van de beschermde lijstnaam en van het gemeenschappelijk volgnummer voor de gemeenteraadsverkiezing (artikel 64, derde lid LPKD).

7.2.2. Toekenning van de andere volgnummers (artikel 65 LPKD)

Na de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten, kent de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau aan de lijsten die geen gebruik maken van een gemeenschappelijk lijstnummer, een nummer toe in twee opeenvolgende lotingen.

De eerste loting is voor de volledige lijsten. Als die een nummer hebben gekregen, is er een tweede loting voor de onvolledige lijsten.

De loting begint vanaf het nummer dat onmiddellijk volgt op het laatste gemeenschappelijk volgnummer dat de Vlaamse Regering toekende. Een gemeenschappelijk volgnummer mag aan geen enkele andere lijst gegeven worden, ook niet als een politieke partij waaraan een gemeenschappelijk volgnummer werd toegekend, geen lijst in de gemeente heeft voorgedragen.

7.3. Opmaak van de stembiljetten en de lijsten die op het gemeentesecretariaat ter inzage gelegd worden (artikel 98, 121 en 122 LPKD)

Als er meer kandidaten dan te verkiezen raadsleden zijn, dan maakt het gemeentelijk hoofdbureau onmiddellijk het stembiljet op overeenkomstig de modellen die zijn vastgelegd bij ministerieel besluit van 18 maart 2024. De kandidatenlijst wordt zonder uitstel ter inzage gelegd op het gemeentesecretariaat. De lijst vermeldt met vette letters in zwarte inkt de achternaam van de kandidaten in dezelfde vorm als hieronder voor het stembiljet wordt bepaald, alsook hun voornaam en hun woonplaats. De onderrichtingen voor de kiezer worden bij de lijsten gevoegd en ter inzage gelegd.

Vanaf 24 september 2024 (de negentiende dag voor de verkiezingen) deelt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau de officiële kandidatenlijst mee aan de kandidaten en aan de kiezers die hen hebben voorgedragen, als die het vragen.

De voorzitter van het hoofdbureau blijft verantwoordelijk voor de inhoud van het drukwerk. Hij zorgt er ook voor dat de toevoeging van lijstnummers na de definitieve afsluiting of eventuele aanpassingen aan de lijsten correct worden uitgevoerd.

7.3.1. Gemeenten met stemming op papier

a) kleur en afmetingen van het stembiljet

In de gemeenten waar men op papier stemt, laat de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau het stembiljet voor de **gemeente op wit papier** drukken. Voor de **OCMW-raadsverkiezingen** in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel waar met potlood en papier wordt gestemd, wordt het stembiljet op **blauw papier** gedrukt (Drogenbos en Linkebeek). De modellen van de stembiljetten werden vastgesteld bij ministerieel besluit van 18 maart 2024.

Het papier wordt ter beschikking gesteld door de Vlaamse overheid en draagt het watermerk zoals vastgesteld bij ministerieel besluit van 18 maart 2024. De verdeling van het stempapier gebeurt door het provinciebestuur.

De afmetingen van de stembiljetten zoals vastgelegd bij ministerieel besluit, werden niet gewijzigd ten opzichte van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2018.

De hoogte van de stembiljetten voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt vastgesteld op:

- 25 cm als het aantal te verkiezen raadsleden minder dan 19 bedraagt;
- 34 cm als het aantal te verkiezen raadsleden 19 tot 25 bedraagt;
- 50 cm als het aantal te verkiezen raadsleden 26 tot 41 bedraagt;
- 68 cm als het aantal te verkiezen raadsleden meer dan 41 bedraagt.

De breedte van de stembiljetten bedraagt 10 cm voor twee lijsten, vermeerderd met 4 cm per extra lijst. In afwijking hiervan kan de breedte van het stembiljet met maximaal drie lijsten 18 cm bedragen.

De administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur kan afwijkingen toestaan op de bovenvermelde afmetingen van het stembiljet.

Vanzelfsprekend zijn de stembiljetten in het Nederlands, behalve in de faciliteitengemeenten, waar ze tweetalig zijn, met voorrang voor het Nederlands. De modellen van stembiljetten, vastgesteld bij ministerieel besluit van 18 maart 2024, voldoen aan die voorwaarde.

Het kan nodig zijn twee of meer onvolledige lijsten in dezelfde kolom te plaatsen. De voorzitter moet daarbij er over waken dat de lijsten volgens hun volgnummer gerangschikt worden.

b) opmaak van het stembiljet

De kandidaten worden op het stembiljet als volgt voorgesteld:

- volgnummer;
- stemvak;
- naam van de kandidaat (achternaam zoals weergegeven in het Rijksregister, beide namen links uitgelijnd).

De stemvakken zijn vierkantig, met in het midden een stip van dezelfde kleur als het stempapier en met een diameter van 4mm.

Voor de toepassing van deze bepalingen worden alleenstaande kandidaten geacht een onvolledige lijst te vormen.

c) drukken van de stembiljetten

Met toepassing van artikel 7 van het ministerieel besluit van 18 maart 2024 tot vaststelling van het model en de afmetingen van de stembiljetten bij de lokale en provinciale verkiezingen stelt het provinciebestuur de hoeveelheid stempapier die voor de stemming nodig is, ter beschikking van de hoofdbureaus.

U moet de stembiljetten vrijdag 11 of zaterdag 12 oktober 2024 aan de verschillende voorzitters van de stembureaus kunnen bezorgen. Aangezien de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of de vrederechter de voorzitters van de stembureaus aanduidt, moet hij u de lijst en de adressen van die voorzitters meedelen. Zo nodig moet u bij hem aandringen om die informatie tijdig te krijgen.

U moet vooraf alle nodige schikkingen treffen opdat het drukken van de stembiljetten tijdig kan gebeuren. Alleen drukkers die de nodige waarborgen kunnen geven inzake een goede en snelle uitvoering van het werk, komen in aanmerking.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal onmiddellijk na de voorlopige afsluiting op 16 september 2024 en na de definitieve afsluiting op 19 september 2024 bestanden ter beschikking stellen die nodig zijn om de stembiljetten en de lijsten te laten drukken. Op die manier kan de drukker de namen van de kandidaten opladen, waardoor de kans op fouten afneemt. Het gebruik van dat bestand is niet verplicht. Deze bestanden komen op de website vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/ondersteuning.

U moet op de proefdruk die de drukker u voorlegt, de vermelding "goed om te drukken" aanbrengen. Als de pakken stembiljetten die zijn bestemd voor de voorzitters van de stembureaus, in de drukkerij zelf gemaakt worden, bevat het "goed om te drukken" het aantal biljetten (dat is het aantal kiezers van het stembureau, vermeerderd met 10%). Die pakken moet u aan de voorzitter van elk stembureau twee dagen of daags voor de verkiezing toezenden. Het aantal stembiljetten wordt vermeld op het pak dat behoorlijk verzegeld is en waarop het adres van de geadresseerde vermeld is.

In geval van aflevering aan huis door bpost, moet u vooraf met de plaatselijke verantwoordelijke van bpost de nodige afspraken maken.

Het inpakken van de stembiljetten moet onder toezicht van de voorzitter of van de afgevaardigde van het gemeentelijk hoofdbureau gebeuren. Het gebruik van stempapier moet nauwkeurig gecontroleerd worden; de bevuilde of onbruikbare bladen moeten u overhandigd worden en u moet ze onder verzegelde omslag bewaren.

Het vouwen van de stembiljetten moet gebeuren als volgt: de stemvakjes bovenaan de lijsten moeten zich aan de binnenzijde van het dichtgevouwen biljet bevinden. De eerste vouw moet horizontaal gebeuren, zodat de bovenkant van het stembiljet op de onderste helft van het stembiljet komt. Door de tweede, verticale vouw blijven de vakjes bovenaan de lijsten aan de binnenzijde van het dichtgevouwen biljet.

De getuigen voor de verrichtingen van het gemeentelijk hoofdbureau hebben geen toezicht op het drukken en het verpakken van de stembiljetten.

De facturen van de drukkers moeten naar de gemeente gestuurd worden, die deze uitgaven ten laste neemt overeenkomstig artikel 7, §1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 oktober 2023 tot regeling van de kosten voor de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen.

7.3.2. Gemeenten met digitale stemming

In de gemeenten met digitale stemming worden natuurlijk geen stembiljetten gedrukt.

De gemeenten waar digitaal wordt gestemd, zijn vastgesteld bij ministerieel besluit van 13 juni 2012 (gewijzigd bij ministerieel besluit van 16 mei 2024).

Op 13 oktober 2024 wordt in de volgende Vlaamse gemeenten digitaal gestemd:

provincie ANTWERPEN

Aartselaar, Antwerpen, Arendonk, Baarle-Hertog, Balen, Beerse, Boechout, Bonheiden, Boom, Bornem, Borsbeek, Brasschaat, Brecht, Dessel, Duffel, Edegem, Essen, Geel, Grobbendonk, Hemiksem, Herentals, Herenthout, Herselt, Hoogstraten, Hove, Hulshout, Kalmthout, Kapellen, Kasterlee, Kontich, Laakdal, Lille, Lint, Malle, Mechelen, Meerhout, Merksplas, Mol, Mortsel, Niel, Olen, Oud-Turnhout, Putte, Puurs-Sint-Amands, Ranst, Ravels, Retie, Rijkevorsel, Rumst, Schelle, Schilde, Schoten, Sint-Katelijne-Waver, Stabroek, Turnhout, Vorselaar, Vosselaar, Westerlo, Wijnegem, Willembroek, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven, Zoersel;

provincie LIMBURG

As, Beringen, Bocholt, Bree, Diepenbeek, Dilsen-Stokkem, Genk, Ham, Hamont-Achel, Hasselt, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Kinrooi, Lanaken, Leopoldsburg, Lommel, Maaseik, Maasmechelen, Oudsbergen, Peer, Pelt, Sint-Truiden, Tessenderlo, Tongeren, Voeren, Zonhoven, Zutendaal;

provincie OOST-VLAANDEREN

Aalst, Aalter, Berlare, Buggenhout, Deinze, Dendermonde, Evergem, Kaprijke, Kruike, Lebbeke, Lievegem, Lochristi, Sint-Niklaas, Temse, Zele; Zwijndrecht;

provincie VLAAMS-BRABANT

Affligem, Asse, Bertem, Bierbeek, Boortmeerbeek, Dilbeek, Geetbets, Glabbeek, Grimbergen, Haacht, Halle, Herent, Hoeilaart, Holsbeek, Huldenberg, Kampenhout, Keerbergen, Kortenberg, Kraainem, Lennik, Leuven, Liedekerke, Linter, Lubbeek, Machelen, Merchtem, Opwijk, Oud-Heverlee, Overijse, Rotselaar, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Steenokkerzeel, Ternat, Tervuren, Tremelo, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem, Zaventem, Zemst, Zoutleeuw;

provincie WEST-VLAANDEREN

Alveringem, Brugge, De Panne, Knokke-Heist, Koksijde, Kortrijk, Oostende, Roeselare, Veurne.

8. Zonder stemming geëindigde verkiezing

Als het aantal kandidaat-raadsleden niet hoger is dan het aantal te verkiezen raadsleden, verklaart het gemeentelijk hoofdbureau alle voorgedragen kandidaten zonder meer verkozen tijdens de vergadering van de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten op 19 september 2024 (artikel 81 LPKD).

Het hoofdbureau kan de computertoepassing voor het kandidatenbeheer uitsluitend gebruiken voor de controle van de kandidaten op leeftijd, geslacht, woonplaats, e.d. **maar mag in geen geval een voorlopige of definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten doen.** De informaticatoepassing verwacht dan immers een stemming, wat niet het geval is.

8.1. Plaatsvervangende kandidaten

In de gemeenten met minder dan 5.000 inwoners, waar het aantal kandidaat-raadsleden niet hoger ligt dan het aantal te begeven mandaten en waar ook kandidaat-opvolgers werden voorgedragen, verklaart het gemeentelijk hoofdbureau alle voorgedragen kandidaat-titularissen verkozen als gewone raadsleden en de kandidaat-opvolgers tot eerste, tweede en derde opvolger in de volgorde waarin zij voorkomen op de akte van voordracht (artikel 82, §3 LPKD).

8.2. Proces-verbaal van de verkiezing zonder stemming

Onmiddellijk na de vaststelling van de verkozenen maakt het gemeentelijk hoofdbureau het proces-verbaal van de verkiezing op. Daarvoor wordt het formulier G84 gebruikt. Alle leden van het bureau ondertekenen het. Het proces-verbaal wordt samen met de voordrachtsakten aan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bezorgd (artikel 81, tweede lid LPKD).

Een uittreksel uit het proces-verbaal van de verkiezing zonder stemming wordt aan de gekozenen bezorgd (artikel 81, tweede lid LPKD).

Bovendien wordt een uittreksel uit het proces-verbaal van de verkiezing zonder stemming in de gemeente bekendgemaakt via de webtoepassing van de gemeente of via het infoblad of met een aanplakbiljet, waarbij aan de kiezers wordt meegedeeld dat zij op de verkiezingsdatum de leden van de gemeenteraad niet hoeven te verkiezen. De Belgische kiezers moeten echter wel nog steeds gaan stemmen voor de provincieraadsverkiezingen, en, in voorkomend geval, voor de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raad.

9. Aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus en verdeling van de stembureaus over de telbureaus

9.1. Aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus

Uiterlijk op maandag 9 september 2024 (vierendertig dagen voor de verkiezingen) maakt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau bekend dat hij de aanwijzingen van getuigen voor de stem- en telbureaus in ontvangst zal nemen op dinsdag 1 oktober 2024 (de twaalfde dag voor de verkiezingen) tussen 14 en 16 uur (artikel 68, §2 LPKD). Voor die bekendmaking kan u gebruik maken van de modelteksten in de formulieren G09 (bij stemming met potlood en papier) of Ge09 (bij digitale stemming).

De formulieren A10 (stemming met potlood en papier) en Ae10 (digitale stemming) bevatten de nodige gegevens voor de aanwijzingen door de lijsttrekker of zijn gemandateerde. De kandidaten die erom vragen, mogen er kennis van nemen.

De getuigen voor een stembureau moeten zelf kiezer zijn in de gemeente (artikel 115, eerste lid LPKD). De getuigen voor een telbureau G moeten kiezer zijn in de gemeente en voor een telbureau P moeten zij kiezer zijn in de provincie (artikel 115, tweede lid LPKD). Kandidaten kunnen als getuige worden aangewezen (artikel 115, derde lid LPKD).

Elke indiener van een lijst mag slechts één getuige en één plaatsvervangend getuige per stembureau en per telbureau aanwijzen.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau brengt de voorzitters van de stem- en telbureaus op de hoogte van welke getuigen zijn aangewezen voor hun bureau (met formulier G56a, G56b of Ge56b).

Vanaf de verkiezing van 13 oktober 2024 kan de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau eveneens aanwijzingen van getuigen in ontvangst nemen voor stembureaus en voor telbureaus P. Alleen de aanwijzingen van getuigen in de gemeenten waarin geen lijst wordt ingediend voor de gemeenteraadsverkiezing met gebruik van dezelfde lijstnaam, zijn ontvankelijk (artikel 118 LPKD). De voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau zal de aanwijzingen van getuigen die hij ontvangt heeft, meedelen aan de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus. Gelieve hiermee rekening te houden wanneer u de voorzitters van de stembureaus en de telbureaus P op de hoogte brengt van welke getuigen zijn aangewezen voor hun bureau.

9.2. Toewijzing van de stembureaus aan de telbureaus

Aangezien de telling, zowel voor de gemeenteraadsverkiezing als voor de provincieraadsverkiezing, gebeurt in de gemeente, worden er in elke gemeente telbureaus G en telbureaus P ingericht:

- het telbureau G telt de stembiljetten voor de verkiezing van de gemeenteraad (en, in voorkomend geval, ook die van de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn);
- het telbureau P telt de stembiljetten voor de verkiezing van de provincieraad.

De telbureaus G en P met dezelfde nummering houden best zitting in hetzelfde gebouw.

Om de stemresultaten van geografische deelgebieden van de gemeente te verkrijgen, zal het college van burgemeester en schepenen de stembureaus waarvan de stemafdelingen geografisch aan elkaar grenzen, toewijzen aan de telbureaus, ten laatste op 8 oktober 2024 (5 dagen voor de stemming). Met het oog op de fijnmazige stemresultaten, moet ernaar worden gestreefd om elk telbureau stemmen te laten tellen van de stembureaus die behoren tot hetzelfde geografische deelgebied. Het college van burgemeester en schepenen deelt de toewijzing van de stembureaus aan de telbureaus onmiddellijk mee aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau, die de toewijzing zo snel mogelijk meedeelt aan de voorzitters van de stembureaus en van de telbureaus in kwestie (met de formulieren G56a en G56b).

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau moet dus geen loting meer houden voor de aanwijzing van de telbureaus die de stembiljetten van de verschillende stembureaus zullen onderzoeken.

De telbureaus worden georganiseerd in de lokalen die het college van burgemeester en schepenen heeft aangewezen. De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau meldt onmiddellijk schriftelijk aan de voorzitters van de telbureaus G en P de naam van de stembureaus waarvan zij de stembiljetten zullen onderzoeken, en wijst het lokaal aan waar hij zitting zal houden om het afschrift van de resultatentabel te ontvangen (formulier G56a). De telbureaus moeten uiterlijk om 14 uur samengesteld zijn.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau deelt eveneens onmiddellijk schriftelijk aan de voorzitters van de stembureaus mee bij welke telbureaus zij hun stembiljetten moeten inleveren (formulier G56b).

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau zendt terzelfder tijd aan de voorzitter van elk telbureau G het formulier G61 (of A61 in de gemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen) en aan elk telbureau P het formulier P61, dat de voorzitters van de telbureaus na de telling moeten invullen.

Onmiddellijk na de sluiting van de stemming, iets na 13 uur in de gemeenten waar op papier wordt gestemd, moeten de voorzitters van de stembureaus de verschillende enveloppen met de stembiljetten en andere verkiezingsdocumenten tegen ontvangstbewijs naar het lokaal van de telbureaus G en P brengen.

10. Algemene telling: onderscheid tussen verkiezingen op papier en digitale verkiezingen

De organisatie van het tellen van de stemmen verschilt vanzelfsprekend naargelang het uitbrengen van de stemmen gebeurde met potlood en papier, dan wel met het digitaal stelsysteem. Alleen in de gemeenten waar met potlood en papier gestemd wordt, zijn er telbureaus. Alle resultaten van deze telbureaus, G en P, worden ingebracht via de software voor resultatenbeheer in de computer(s) van het gemeentelijk hoofdbureau. De resultaten van de provincieraadsverkiezingen worden van daaruit doorgestuurd en digitaal ter beschikking gesteld van het provinciaal hoofdbureau.

In de gemeenten waar digitaal gestemd wordt, worden de resultaten op de USB-sticks opgeladen in de pc's van het gemeentelijk hoofdbureau.

Er moet bijgevolg nooit een papieren proces-verbaal fysiek overgebracht worden van een gemeentelijk hoofdbureau naar een provinciaal hoofdbureau. De processen-verbaal van algemene telling worden bewaard door de gouverneur, samen met de andere stukken van het hoofdbureau waar de resultaten werden ingevoerd of opgeladen.

10.1. Verkiezingen met potlood en papier

Als de stemming met potlood en papier gebeurt, worden de stemmen op de verkiezingsdag in de telbureaus geteld.

De voorzitters van de telbureaus G bezorgen de samenvattende tabellen (formulier G62, of A62 in de gemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen) zo spoedig mogelijk aan het gemeentelijk hoofdbureau.

Ook de voorzitters van de telbureaus P bezorgen de samenvattende tabellen voor de provincieraadsverkiezing (formulier P62) zo spoedig mogelijk aan het gemeentelijk hoofdbureau.

De voorzitter van dat hoofdbureau voert de resultaten in de toepassing in via de pc's die het college van burgemeester en schepenen ter beschikking gesteld heeft. Ter zake verwijs ik naar de onderrichtingen onder rubriek II.11.3.

10.2. Digitale verkiezingen

In uitvoering van het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 worden bij gelijktijdige verkiezingen de USB-sticks met de stemresultaten voor alle verkiezingen (gemeente- en provincieraad, in voorkomend geval ook OCMW-raad) van het stembureau rechtstreeks naar het gemeentelijk hoofdbureau gebracht en daar verwerkt door de informaticatoepassing.

Voor het ingeven van de resultaten, verwijs ik naar de rubriek II.12.

11. Verrichtingen na de stemming in de gemeenten met stemming met potlood en papier

11.1. Overdracht van de stembiljetten aan de telbureaus

De stemmen voor de gemeente- en provincieraden worden in de gemeente geteld (artikel 42 LPKD). De telbureaus moeten uiterlijk om 14 uur samengesteld zijn. De voorzitters van de stembureaus brengen de witte stembiljetten (en in de gemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen ook de blauwe stembiljetten) naar de telbureaus G om daar te worden geteld; zij brengen de groene stembiljetten naar de telbureaus P om daar te worden geteld.

De enveloppen waarin de stembureaus de stembiljetten of stukken voor de gemeenteraadsverkiezingen steken, hebben ook een witte kleur of dragen als opschrift de letter G. De enveloppen waarin de stembureaus de stembiljetten of stukken voor de provincieraadsverkiezingen steken, hebben een groene kleur of dragen als opschrift de letter P. In de gemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen hebben de enveloppen waarin de stembureaus de stembiljetten of stukken voor de OCMW-raadsverkiezingen steken, een blauwe kleur of dragen ze als opschrift de letter O.

Als de stemmen in het stemlokaal worden geteld, worden de stembiljetten, nadat het stembureau het aantal heeft vastgesteld, in de stembus gelaten. Als de stemmen in een ander lokaal worden geteld, worden de stembiljetten in een verzegelbare verpakking gesloten (als het college van burgemeester die ter beschikking heeft gesteld) of worden ze in de stembus gelaten. De verpakkingen of stembussen worden behoorlijk verzegeld alvorens ze naar het telbureau worden vervoerd.

Het proces-verbaal van het stembureau wordt opgemaakt in één exemplaar, bestemd voor het telbureau G. De bijlagen die betrekking hebben op beide verkiezingen, zoals de aanstiplijsten, de volmachten, enz. worden daarbij gevoegd.

Het stembureau heeft bij het afsluiten het aantal stembiljetten in de stembussen geteld en heeft de stembiljetten die verkeerdelijk in een stembus van een andere verkiezing zouden gestoken zijn, bij de juiste soort stembiljetten gevoegd.

De voorzitter van het telbureau G bezorgt onmiddellijk aan het overeenkomstige telbureau P de stembiljetten voor de provincieraadsverkiezing die toch nog bij vergissing in hun stembussen werden gestoken. De op die stembiljetten uitgebrachte stemmen worden door het telbureau P geteld.

De voorzitter van het telbureau P bezorgt onmiddellijk aan het overeenkomstige telbureau G de stembiljetten die toch nog bij vergissing in hun stembussen werden gestoken. De op die stembiljetten uitgebrachte stemmen worden door dat telbureau G geteld.

11.2. Telling van de stemmen en de tabel met de resultaten

Het telbureau telt de stemmen overeenkomstig de onderrichtingen. Het is niet toegelaten gebruik te maken van een telhulpsysteem waarbij software gebruikt wordt die niet door de Vlaamse overheid is goedgekeurd. Het is uiteraard wel toegestaan spreadsheets of rekenmachines te gebruiken.

Onmiddellijk nadat het tellen van de stemmen beëindigd is en het proces-verbaal is ingevuld, brengt de voorzitter van het telbureau G een ontwerp van het proces-verbaal (formulier G61a) en de bijhorende samenvattende tabel met de resultaten (formulier G62) naar de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau. In de gemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen gaat het om de formulieren A61a en A62.

De voorzitter van het telbureau P brengt een ontwerp van het proces-verbaal (formulier P61a) en de bijhorende samenvattende tabel met de resultaten (formulier P62) eveneens naar de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau.

Als de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau vaststelt dat het proces-verbaal of de bijbehorende samenvattende tabel niet correct zijn, vraagt hij de voorzitter van het telbureau om die stukken aan te vullen of te verbeteren.

Als de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau vaststelt dat deze stukken correct zijn, ondertekent hij die. Op dat moment kunnen de leden van het telbureau en de getuigen deze documenten ondertekenen en een tweede exemplaar van de bijhorende samenvattende tabel aanmaken, die zij eveneens ondertekenen, waardoor al deze documenten definitief worden (artikel 157 LPKD).

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau ontvangt van elk telbureau het door hemzelf ondertekende exemplaar van de resultatentabel en geeft aan de voorzitters van de telbureaus een ontvangstbewijs af.

Ik benadruk dat het belangrijk is dat de gegevens van de resultatentabel van het telbureau integraal worden ingevoerd in de computertoepassing voor het resultatenbeheer, en niet eerst de totalen en daarna de naamstemmen. De redenen hiervoor zijn:

- er is pas een volledige mathematische controle op de correctheid van de gegevens als deze allemaal zijn ingevoerd;
- het invoeren van de gegevens van een telbureau moet op dezelfde computer gebeuren. Als meerdere computers gebruikt worden op het hoofdbureau, kan dat voor problemen zorgen. In het ergste geval moeten alle gegevens van dat telbureau opnieuw ingevoerd worden.

11.3. Invoer en doorsturen van de resultaten

Ook in de gemeenten waar men met potlood en papier stemt, worden de resultaten van de telbureaus digitaal ingevoerd en doorgestuurd naar het datacenter van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Het gemeentelijk hoofdbureau voert daartoe de resultaten in via de computers die voor dat doel worden gebruikt.

Het betreft hier niet enkel het doorsturen van de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen, maar ook van de resultaten van de provincieraadsverkiezingen.

De software die gebruikt zal worden, is een webgebaseerde toepassing die tot stand gekomen is door een gemeenschappelijke overheidsopdracht tussen Vlaanderen, de federale overheid, Wallonië, Brussel en de Duitstalige Gemeenschap. Het doorsturen van de resultaten zal gebeuren via een beveiligde verbinding over het Internet.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur stelt de toepassing ter beschikking die hiervoor nodig is. De resultaten worden doorgestuurd zodra het hoofdbureau de stemresultaten in het systeem invoert. Dat maakt het mogelijk om de uitslagen snel ter beschikking van het publiek te stellen.

Het aantal pc's dat een hoofdbureau ter beschikking stelt voor de invoer van de resultaten, is afhankelijk van het aantal telbureaus en het aantal kandidaten. ***De hoofdbureaus moeten er bijgevolg voor zorgen over minimaal zoveel personen te beschikken als er computers zijn.***

Alle bijzitters en medewerkers die met deze computers werken, hebben een elektronische identiteitskaart nodig. Die is vereist voor de identificatie bij het opstarten van de toepassing. Zij moeten ook de bijhorende PIN-code gebruiken. **De voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter hebben voor het digitaal ondertekenen van het proces-verbaal eveneens de elektronische identiteitskaart nodig en de PIN-code.**

Zonder elektronische identiteitskaart en PIN-code is er geen toegang tot de toepassing van het resultatenbeheer mogelijk.

11.4. Praktische organisatie

Er is geen beperking op het aantal pc's dat het hoofdbureau gebruikt voor de invoer van de resultaten. Alle pc's die met het internet verbonden zijn, kunnen gebruikt worden voor het ingeven van resultaten. De gemeente voorziet minimaal in twee computers waarvan één kan dienen als back-up. Als richtlijn kan de volgende regel gelden: 1 computer per 3 tot 5 telbureaus, afhankelijk van het aantal lijsten en het aantal kandidaten per lijst. De voorzitter van het hoofdbureau kan medewerkers voor het ingeven van resultaten machtigen om zich aan te melden.

Let op: elke medewerker moet steeds aanmelden met elektronische identiteitskaart en PIN-code.

Ik benadruk het belang van de testprocedures vooraf. Er moet in elk geval ruim vóór 13 oktober een inlogtest en een test met de digitale handtekening plaatsvinden. De gemeentelijke coördinator zal hiervoor de nodige instructies ontvangen.

Opgelet

Na het invoeren van de resultaten van een telbureau kan het enkele minuten duren voor deze gegevens centraal verwerkt zijn en opvraagbaar zijn op de computer van de voorzitter. U kan dat opvolgen in de software. Het kan niettemin interessant zijn een extra computer ter beschikking te hebben waarop de pagina van de betreffende kieskring van de website vlaanderenkiest.be permanent kan getoond worden. Deze website vernieuwt zich automatisch en op die manier kan men zien hoeveel bureaus reeds verwerkt zijn. Pas nadat alle bureaus verwerkt zijn, kan de voorzitter starten met de aanmaak van het proces-verbaal.

11.5. Tussentijdse resultaten

In de hoofdbureaus waar stemresultaten ingegeven worden afkomstig van telbureaus, zal het centraal computersysteem de resultaten vrijgeven naar de media per telbureau.

De computertoepassing kan tussentijdse resultaten weergeven, maar zoals hierboven reeds beschreven, zullen de tussentijdse uitslagen onmiddellijk gepubliceerd worden op de website vlaanderenkiest.be en naar de media gestuurd worden. Het is eenvoudiger de uitslagen te volgen via de website vlaanderenkiest.be dan via de toepassing.

12. Verrichtingen in de gemeenten met digitale stemming tijdens en na de stemming

12.1. Stemapparatuur

Voor de gemeenten met digitale stemming werkt het Agentschap Binnenlands Bestuur de verkiezingssoftware uit die is bestemd voor de hoofdbureaus en de stembureaus.

Via de computertoepassing worden, na de definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten, de volledige lijsten ingevoerd in de centrale toepassing van de Vlaamse overheid. Het Agentschap Binnenlands Bestuur maakt de USB-sticks met de stemsoftware en de lijsten met de kandidaten voor de digitale stembureaus en bezorgt die aan de hoofdbureaus.

De 2 USB-sticks voor de stembureaus, worden in een verzegelde enveloppe samen met de code, in een afzonderlijke enveloppe, ten minste drie dagen voor de verkiezing tegen ontvangstbewijs aan de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus overhandigd. Op elke enveloppe staat de identificatie van het overeenkomstige stembureau vermeld.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau overhandigt de ongeopende enveloppen aan de voorzitters van de verschillende stembureaus tegen ontvangstbewijs. Hij meldt hiertoe vooraf de dag, het uur en de plaats waarop hij de USB-sticks aan de voorzitters van de stembureaus zal bezorgen. De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau deelt de voorzitters van de stembureaus ook mee waar de USB-sticks en andere documenten na de stemverrichtingen moeten ingeleverd worden.

Gelieve te benadrukken dat de voorzitter van elk stembureau de veiligheidscodes van zijn eigen stembureau gebruikt. Het zijn immers de toegangscode en het wachtwoord die de bestanden met de digitale stemmen koppelen aan een specifiek stembureau. Het gebruik van de codes van een ander stembureau zal ertoe leiden dat de stemmen dezelfde identificatie krijgen als van het stembureau waar de veiligheidscodes toe behoren. Het opladen in het hoofdbureau zal daardoor ernstig verstoord worden.

In de gemeenten waar digitaal gestemd wordt, blijven de stembureaus open tot **15 uur**. Om wachttijden voor de kiezers tijdens bepaalde piekperiodes te vermijden, kan op de uitnodigingsbrief een bepaald uur worden aanbevolen om zich te melden.

Opgelet: gebruik van zegels van het agentschap in het stembureau

De enveloppe met de twee USB-sticks voor het stembureau moet correct verzegeld zijn met een genummerd groen veiligheidsetiket (zegel). De veiligheidselementen (login en wachtwoord per stembureau) zullen eveneens geleverd worden in een enveloppe die verzegeld is. Het nummer van het veiligheidsetiket op de enveloppe met de USB-sticks moet overeenkomen met het nummer van het veiligheidsetiket op de enveloppe met de veiligheidselementen.

De enveloppe met de USB-sticks en de enveloppe met de veiligheidscodes mogen alleen geopend worden door de voorzitter van het stembureau in aanwezigheid van het voltallige stembureau na de eedaflegging.

Per stembureau worden 2 ongebruikte veiligheidsetiketten door het agentschap ter beschikking gesteld. Die dienen voor de verzegeling van de enveloppe met de USB-sticks en voor de verzegeling van de enveloppe met het kerncijfer-rapport (zie rubriek 12.2).

Als de enveloppes niet verzegeld zijn (of als ze geopend of beschadigd zijn), als het zegel vernietigd is (tekst "void" verschijnt) of als de namen van de stembureaus niet overeenkomen met uw gemeentelijke kieskring, mag het stembureau deze USB-sticks en veiligheidselementen niet gebruiken. U moet dan dringend contact opnemen met het verkiezingssecretariaat van het Agentschap Binnenlands Bestuur op het telefoonnummer 02/595 2999.

12.2. Praktische organisatie

Er is geen beperking meer op het aantal pc's dat het hoofdbureau gebruikt voor het opladen van de resultaten. Ik raad aan om in elk geval in minstens 2 pc's te voorzien, waarvan een als back-up kan gebruikt worden. Uiteraard mogen beide toestellen ook gelijktijdig gebruikt worden. In gemeenten met veel stembureaus, kan gekozen worden om meerdere computers in te zetten om files bij de wachtende voorzitters van de stembureaus te vermijden.

Alle pc's die met het internet verbonden zijn, kunnen gebruikt worden voor het invoeren van resultaten. De voorzitter van het hoofdbureau kan medewerkers voor het opladen van USB-sticks machtigen om zich aan te melden. Let op: elke medewerker moet zich steeds aanmelden met zijn elektronische identiteitskaart en PIN-code.

Ik benadruk het belang van de testprocedures vooraf. Er moet in elk geval ruim vóór 13 oktober een inlogtest en een test met de digitale handtekening plaatsvinden. De gemeentelijke coördinator zal hiervoor de nodige instructies ontvangen.

Het opladen van de resultaten op de USB-sticks gebeurt voor alle verkiezingen gelijktijdig op het gemeentelijk hoofdbureau. U moet de gegevens van de USB-sticks van de stembureaus opladen in het systeem voor het verwerken en aggregeren van de stemmen. U gebruikt **één USB-stick, de andere is voor back-updoeleinden**. U vergewist zich ervan van dat de enveloppe met een intact veiligheidsetiket gesloten is en de USB-stick correct gelabeld is (naam van het stembureau). Als de USB-sticks voorzien zijn van een rood label, zonder de naam van het stembureau, is dat het gevolg van een technische interventie in het stembureau. Daarvan zou melding moeten gemaakt zijn in het proces-verbaal. Bij twijfel kan u informeren bij het agentschap op het nummer 02/595 2999.

Als geen van beide USB-sticks kunnen opgeladen worden, moet u beroep doen op de technische interventie. De resultaatsbestanden bevinden zich in twee verschillende partities op de USB-stick. Het kan zijn dat de bestanden in de andere partities wel intact zijn.

- CHECKSUM van de uitgebrachte stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen: 5049			
- CHECKSUM van de uitgebrachte stemmen voor de provincieraadsverkiezingen: 702			
- CHECKSUM van de uitgebrachte stemmen voor de stadsdistrictsraadsverkiezingen: 1971			
- HASHCODE van het resultatenbestand voor de gemeenteraadsverkiezingen:			
bn8g	T/IV	71lr	xeZ6
Wweq	UTkJ	5kiR	KB97
/zhf	6sVF	Px0=	
- HASHCODE van het resultatenbestand voor de provincieraadsverkiezingen:			
D9Uw	r3X4	UuZF	T83n
iVmQ	QPUq	TL2R	2gya
AaSE	GbNc	cPk=	
- HASHCODE van het resultatenbestand voor de stadsdistrictsraadsverkiezingen:			
rLiU	RHls	Dc8g	ya4p
+2Db	ID1i	20eN	iPIM
JfUd	YtD4	GzE=	

Kerncijferrapport

Samen met het proces-verbaal en de USB-sticks, brengt de voorzitter van het digitaal stembureau ook een enveloppe mee met het kerncijferrapport. Dat kerncijferrapport wordt ondertekend door alle leden van het stembureau.

Het kerncijferrapport bevat een controlegetal en een hashcode voor elk type verkiezing, die berekend worden bij het afsluiten van het digitaal stembureau in het stembureau. Beide systemen moeten aantonen dat het bestand na de afsluiting van het stembureau niet meer gewijzigd is.

Het principe van de controlegetallen en de hashcodes is hetzelfde, maar de hash-codes hebben een veel hoger veiligheidsniveau. Ze zijn het sluitstuk van de beveiliging van het digitaal stembureau.

Waar moet u op letten?

Bij het opladen van de USB-stick zullen de controlegetallen en de hashcodes opnieuw gegenereerd worden. Per verkiezing is er één hashcode. Als het bestand met de resultaten onveranderd is, zullen die codes dezelfde zijn als op het kerncijferrapport. Als er ook maar één teken gewijzigd is of van plaats is

veranderd, dan zal de hashcode **een totaal andere waarde** weergeven, en niet alleen één of enkele andere lettertekens. U kan bijgevolg vrij snel zien of er een probleem is. Mocht dat het geval zijn, moet u onmiddellijk contact opnemen met het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Uitzonderingsprocedures

Belangrijk! Als u twijfelt aan de integriteit van de werkzaamheden in het stembureau of er zijn geen USB-sticks of de hashcodes op het kerncijferrapport komen niet overeen met wat de toepassing aangeeft, dan kan u beslissen om over te gaan tot een herscanning of een herstemming. U moet hiervoor altijd het agentschap verwittigen en een beroep doen op de technische assistentie.

Bij een herscanning moet u een stembus en een voorzitterslaptop laten overkomen uit een stembureau. De QR-codes van alle stembiljetten kunnen opnieuw gescand worden en u bekomt een nieuwe USB-stick die kan opgeladen worden.

Bij een herstemming moeten alle stemmen opnieuw uitgebracht worden op een stemcomputer op basis van de leesbare tekst op het stembiljet. Dat is een langdurig proces en arbeidsintensief dat alleen bij hoge uitzondering gerechtvaardigd is.

Opgelet

Als de resultaten van een stembureau ingevoerd zijn, kan het enkele minuten duren voor deze gegevens centraal verwerkt zijn en opvraagbaar zijn op de computer van de voorzitter. U kan dat opvolgen in de software. Het kan niettemin interessant zijn een extra computer ter beschikking te hebben waarop de pagina van de betreffende kieskring van de website vlaanderenkiest.be permanent kan getoond worden. Deze website vernieuwt zich automatisch en op die manier kan men zien hoeveel bureaus reeds verwerkt zijn. Pas nadat alle bureaus verwerkt zijn, kan de voorzitter starten met de aanmaak van het proces-verbaal.

12.3. Tussentijdse resultaten

In de hoofdbureaus waar USB-sticks opgeladen worden afkomstig van digitale stembureaus, zal het centraal computersysteem de resultaten vrijgeven naar de media per stembureau.

De computertoepassing kan tussentijdse resultaten weergeven, maar zoals hierboven reeds beschreven, zullen de tussentijdse uitslagen onmiddellijk gepubliceerd worden op de website vlaanderenkiest.be en naar de media gestuurd worden. Het is dus eenvoudiger de uitslagen te volgen via de website vlaanderenkiest.be dan via de toepassing.

13. Verdeling van de zetels en aanwijzing van de verkozenen en van de opvolgers

Aangezien de computertoepassing het stemcijfer bepaalt, de verdeling van de zetels over de lijsten berekent en de verkozenen en hun opvolgers aanwijst, is de onderstaande beschrijving louter indicatief.

De onderstaande regels zijn vastgesteld in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (LPKD), art. 165-169. Hieronder volgt de uitleg in proza, met voorbeelden.

13.1. Bepalen van het stemcijfer

Het gemeentelijk hoofdbureau stelt de stemcijfers van de verschillende lijsten vast. Het stemcijfer van een lijst wordt vastgesteld door de optelling van het aantal stembiljetten waarop een geldige stem is uitgebracht, bovenaan op de lijst of op een of meer kandidaten van die lijst (artikel 165 LPKD). Dat is dus het totale aantal stembiljetten waarop een stem voor die lijst is uitgebracht.

13.2. Verdeling van de zetels over de lijsten

Na het stemcijfer van elke lijst te hebben vastgesteld, gaat het bureau tot de verdeling van de zetels over.

Voor de zetelberekening bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt het zogenaamde stelsel Imperiali toegepast. Dat betekent dat de stemcijfers van de verschillende lijsten achtereenvolgens worden gedeeld door 1, 1½, 2, 2½, 3, 3½, enzovoort. Voor de eenvoud kan ook gedeeld worden door 2, 3, 4 enzovoort; dat geeft precies hetzelfde resultaat.

Een voorbeeld:

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers:	840	432	360	328
Deling door:				
2	420	216	180	164
3	280	144	120	109
4	210	108	90	82
5	168	86	72	65
6	140	72	60	54

De quotiënten worden gerangschikt in volgorde van grootte tot er voor alle lijsten samen zoveel quotiënten worden bereikt als er leden te kiezen zijn. De verdeling over de lijsten gebeurt door aan iedere lijst zoveel zetels toe te kennen als haar stemcijfer quotiënten heeft opgeleverd, gelijk aan of hoger dan het laatst gerangschikte quotiënt.

In de veronderstelling dat er 9 zetels te begeven zijn, geeft dit voor het bovenstaande voorbeeld:

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers:	840	432	360	328
Deling door:				
2	420 (1e)	216 (3e)	180 (5e)	164 (7e)
3	280 (2e)	144 (8e)	120	109
4	210 (4e)	108	90	82
5	168 (6e)	86	72	65
6	140 (9e)	72	60	54

De toekenning van de 9 zetels wordt bepaald door de 9 hoogste quotiënten (420, 280, 216, 210, 180, 168, 164, 144 en 140). Zo komen vijf zetels toe aan lijst 1, twee zetels aan lijst 2, en telkens één zetel aan lijst 3 en 4.

Opmerking

Het kan gebeuren dat het laatste nuttige quotiënt hetzelfde is voor twee of meer lijsten. In dat geval wordt de zetel toegekend aan de lijst met het hoogste stemcijfer. Als in dat geval ook de stemcijfers gelijk zijn, dan gaat de zetel naar de lijst waarop de kandidaat voorkomt die onder de kandidaten van wie de verkiezing in het geding is, de meeste stemmen heeft gekregen of, in de tweede plaats, die de jongste in jaren is (artikel 166 LPKD).

Het LPKD regelt ook het geval waarin een van de lijsten recht zou hebben op meer zetels dan de lijst kandidaten telt. De niet-toegewezen zetels worden dan verdeeld over de andere lijsten volgens dezelfde verdelingsregels (artikel 168 LPKD). Een voorbeeld:

Zeven raadsleden te kiezen - drie kandidatenlijsten.

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3
Stemcijfers:	240	150	180
Deling door			
2	120 (1e)	75 (4e)	90 (2e)
3	80 (3e)	50 (7e)	60 (6e)
4	60 (5e)	37	45
5	48		

Als lijst 3, die twee zetels bekommt, slechts één kandidaat telt, dan wordt die tweede zetel toegekend aan lijst 1 omwille van haar vierde quotiënt (48), zoals hieronder weergegeven:

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3
Stemcijfers:	240	150	180
Deling door			
2	120 (1e)	75 (4e)	90 (2e)
3	80 (3e)	50 (7e) (6e)	60 (6e)
4	60 (5e)	37	45
5	48 (8e) (7e)		

Zoals hierboven vermeld, gebeurt deze zetelverdeling volledig automatisch door het informaticasysteem. De gedetailleerde zetelverdeling moet afgedrukt worden en maakt integraal deel uit van het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau. Nadat het bureau het papieren proces-verbaal heeft ondertekend, zal de voorzitter de bijlage bij het proces-verbaal met de zetelverdeling en de tabel van algemene telling ook digitaal ondertekenen.

13.3. Aanwijzing van de verkozenen en hun opvolgers

a. Aanwijzing van de verkozenen.

1. Het aantal kandidaten van een lijst is gelijk aan het aantal zetels dat aan die lijst toekomt (artikel 167 LPKD)

Als het aantal kandidaten van een lijst gelijk is aan het aantal zetels dat aan die lijst toekomt, zijn al die kandidaten verkozen.

2. Het aantal kandidaten van een lijst is kleiner dan het aantal zetels dat aan die lijst toekomt (artikel 168 LPKD)

Als het aantal kandidaten van een lijst kleiner is dan het aantal zetels dat aan die lijst toekomt, zijn die kandidaten allemaal verkozen en verdeelt het gemeentelijk hoofdbureau de niet-toegekende zetels over de overige lijsten, zoals hierboven vermeld in de tweede opmerking bij rubriek 13.1.2.

3. Het aantal kandidaten van een lijst is groter dan het aantal zetels dat aan die lijst toekomt (artikel 169 LPKD)

De aanduiding van de verkozenen gebeurt alleen aan de hand van de aantallen naamstemmen die de kandidaten hebben behaald. De kandidaat met het grootste aantal naamstemmen krijgt de eerste zetel toegewezen, de kandidaat met het tweede grootste aantal naamstemmen krijgt de tweede zetel toegewezen, enzovoort totdat alle zetels van die lijst zijn toegewezen.

Bij gelijk aantal naamstemmen is de volgorde van de kandidaten op de lijst beslissend.

Het aantal lijststemmen heeft dus geen invloed meer op de aanwijzing van de verkozenen.

b. Aanwijzing van de opvolgers

Onmiddellijk na de aanwijzing van de titularissen, gaat het gemeentelijk hoofdbureau over tot de aanduiding van de opvolgers.

Als een of meer kandidaten van een lijst verkozen zijn, worden alle niet-verkozen kandidaten van de lijst tot opvolger verklaard, in volgorde van afnemende grootte van het aantal naamstemmen dat ze hebben behaald.

Op het einde van de procedure wordt dus gewoon een volgorde opgesteld met alle overgebleven kandidaten.

De kandidaat met het grootste aantal naamstemmen krijgt de eerste opvolgersplaats toegewezen, de kandidaat met het tweede grootste aantal naamstemmen krijgt de tweede opvolgersplaats toegewezen, enzovoort tot een volledige rangorde is opgesteld.

Bij gelijk aantal naamstemmen is de volgorde van de lijst beslissend, zoals bij de titularissen.

Als een kandidaat verkozen wordt die na de definitieve afsluiting van de voordrachtsakten overleden is, dan wordt die onmiddellijk vervangen door een opvolger.

Het aantal lijststemmen heeft dus ook geen invloed meer op de bepaling van de volgorde van de opvolgers.

14. Opmaak van het proces-verbaal en afsluitende verrichtingen

14.1. Opmaak van het proces-verbaal

Het centraal computersysteem van het Agentschap Binnenlands Bestuur doet de verwerking en zetelberekening voor alle gemeentelijke hoofdbureaus. Voor het gemeentelijk hoofdbureau genereert het systeem een proces-verbaal, inclusief de tabel van algemene telling voor alle verkiezingen waarvoor uitslagen werden ingevoerd, en de zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau bevat dus de volgende delen:

voor de gemeenten met alleen gemeente- en provincieraadsverkiezingen:

- de tabel van algemene telling voor de gemeenteraadsverkiezingen;
- de tabel van algemene telling voor de provincieraadsverkiezingen;
- de zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen;

voor gemeenten met OCMW-raadsverkiezingen:

- de tabel van algemene telling voor de gemeenteraadsverkiezingen;
- de tabel van algemene telling voor de OCMW-raadsverkiezingen;
- de tabel van algemene telling voor de provincieraadsverkiezingen;
- de zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen;
- de zetelverdeling voor de OCMW-raadsverkiezingen.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau heeft dus inzage in de gegevens van de provincieraadsverkiezingen van zijn gemeente.

Nadat het proces-verbaal is afgedrukt, zal het centraal computersysteem ook een document afdrucken waarop vermeld staat aan welke personen achtereenvolgens het exclusieve initiatiefrecht wordt toegekend om een meerderheid te vormen (formulier G86).

14.2. Doorsturen en totaliseren van de stemresultaten

Nadat het volledige proces-verbaal is afgedrukt en ondertekend door alle leden van het hoofdbureau en door de eventuele getuigen, ondertekent de voorzitter het proces-verbaal ook digitaal door gebruik te maken van de digitale handtekening en hij stuurt het door naar het datacenter van het Agentschap Binnenlands Bestuur. De uitslag van de verkiezing is dan definitief en officieel.

De uitslagen van de algemene telling en de namen van de verkozenen (effectieven en opvolgers) worden in het openbaar afgekondigd (artikel 171 LPKD).

14.3. Afsluitende verrichtingen

De processen-verbaal van het hoofdbureau worden in verzegelde enveloppes gesloten waarop de inhoud ervan wordt vermeld. Het gaat daarbij om de volgende formulieren:

- voor een gemeentelijk hoofdbureau in een gemeente met een of twee stembureaus:
 - formulier G82a: proces-verbaal van de gemeenteraadsverkiezing;
 - formulier P82a: proces-verbaal van de provincieraadsverkiezing;
- voor een gemeentelijk hoofdbureau in een gemeente met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen:
 - formulier A83a: proces-verbaal van de gemeente- en OCMW-raadsverkiezing, bij stemming op papier;
 - formulier P83a: proces-verbaal van de provincieraadsverkiezing, bij stemming op papier;
 - formulier Ae83a: proces-verbaal van de gemeente- en OCMW-raadsverkiezing, bij digitale stemming;
 - formulier Pe83a: proces-verbaal van de provincieraadsverkiezing, bij digitale stemming;

- voor een gemeentelijk hoofdbureau in de andere gemeenten:
 - formulier G83a: proces-verbaal van de gemeenteraadsverkiezing, bij stemming op papier;
 - formulier P83a: proces-verbaal van de provincieraadsverkiezing, bij stemming op papier;
 - formulier Ge83a: proces-verbaal van de gemeenteraadsverkiezing, bij digitale stemming;
 - formulier Pe83a: proces-verbaal van de provincieraadsverkiezing, bij digitale stemming;

Die enveloppen en de enveloppen met de processen-verbaal van de verschillende stembureaus en van de telbureaus (enkel bij stemming op papier), de stembiljetten en de andere stukken, zoals vermeld in artikel 172 LPKD en artikel 26 DKD (de enveloppen van de stem- en telbureaus), alsmede de processen-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau over de voorlopige en definitieve afsluiting, samen met de voordrachtsakten van de kandidaten en andere bijhorende stukken, worden in verzegelde pakken samengebracht. De voorzitter van het hoofdbureau stuurt deze stukken binnen drie dagen na de verkiezingen aan de provinciegouverneur (artikel 172 LPKD en artikel 26 DKD).

Op het pak dat die stukken bevat, worden de datum van de verkiezing en de naam van de gemeente vermeld.

De voorzitters van de hoofdbureaus bezorgen tegen ontvangstbewijs de USB-sticks van de digitale stembureaus aan de provinciegouverneur.

De voorzitter van het hoofdbureau bezorgt aan de algemeen directeur een afschrift van het proces-verbaal (G82a, G83a, Ge83a, A83a of Ae83a) en ook het formulier G86 met de lijst van de personen aan wie achtereenvolgens het exclusieve initiatiefrecht wordt toegekend om een meerderheid te vormen.

Een afschrift van het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau wordt op het gemeentesecretariaat voor iedereen ter inzage gelegd. Het gemeentebestuur bezorgt aan iedere kandidaat die erom vraagt, een kopie van dat proces-verbaal (artikel 173 LPKD).

De algemeen directeur publiceert op de website van de gemeente de lijst van de personen aan wie achtereenvolgens het exclusieve initiatiefrecht wordt toegekend om een meerderheid te vormen.

15. Aanvragen voor de betaling van het presentiegeld voor de leden van de stem- en telbureaus en van de vergoeding voor de leden van het hoofdbureau

Na afloop van de verkiezingen zorgt u voor het verzamelen van alle formulieren voor de uitbetaling van het presentiegeld voor alle leden van de verschillende stem- en telbureaus en van de vergoeding voor de leden van het hoofdbureau. Hieronder vindt u een overzicht van de in te zamelen formulieren.

- 1) In de gemeenten waar met potlood en papier wordt gestemd, bezorgen de voorzitters van de telbureaus u onmiddellijk na de verrichtingen het formulier A44b (aanvraag van de betaling van presentiegeld voor de leden van een telbureau) en de formulieren A44a (aanvraag van de betaling van presentiegeld voor de leden

van een stembureau met stemming op papier) die zij van de voorzitters van de stembureaus hebben gekregen.

- 2) In de gemeenten waar met stemcomputers wordt gestemd, bezorgen de voorzitters van de stembureaus u onmiddellijk na de stemverrichtingen het formulier Ae44 (aanvraag van de betaling van presentiegeld voor de leden van een stembureau met digitale stemming).

Zo nodig neemt u contact op met de voorzitters van de verschillende bureaus om de ontbrekende formulieren op te vragen. Vul ook het formulier G88 in voor de aanvraag van de betaling van de vergoeding voor de leden van uw eigen gemeentelijk hoofdbureau.

Op maandagochtend 14 oktober 2024 verzendt u alle formulieren per post naar het provinciebestuur.

De provincie staat in voor de uitbetaling van de presentiegelden en vergoedingen en zorgt ervoor dat deze worden gestort op de rekening van de leden van de stem- en telbureaus en van de hoofdbureaus.

III. PARLEMENTAIRE CONTROLE VAN DE DIGITALE PROCESSEN

Het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 voorziet in een algemene parlementaire controle op de diverse aspecten van de digitale processen bij de verkiezingen. Het Vlaams Parlement heeft een college van deskundigen aangewezen dat toeziet op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de digitale processen in verband met de kandidaten, de stemming en de zetelverdeling, alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de digitale gegevensdragers.

De leden van dat college hebben toegang tot alle gebouwen en lokalen waar verkiezingsactiviteiten plaatsvinden en kunnen elke controlehandeling stellen die zij nodig achten.

Zij hebben een speciaal legitimatiebewijs. In geval van twijfel kan contact opgenomen worden met het verkiezingssecretariaat op het telefoonnummer 02/595 2999.

De deskundigen zijn tot geheimhouding verplicht.

IV. SPECIFIEKE BEPALINGEN VOOR DE ZES VLAAMSE FACILITEITENGEMEENTEN ROND BRUSSEL EN VOEREN

In artikel 3 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet wordt bepaald dat de bepalingen van dat decreet van toepassing zijn op de organisatie van de rechtstreekse verkiezing van de schepenen in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren en op de organisatie van de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn en van het vast bureau in diezelfde gemeenten.

Het LPKD is dus van toepassing, behalve voor hetgeen inzake deze verkiezingen geregeld is door de wet van 9 augustus 1988 tot wijziging van de Gemeentewet, de Gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de Provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlaments- en provincieraadsverkiezingen (de zogenaamde Pacificatiewet), die buiten de regelingsbevoegdheid van de Vlaamse decreetgever valt. Overeenkomstig artikel 6, §1, VIII, 4° BWHI van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 13 juli 2001, zijn de gewesten immers niet bevoegd om de bepalingen, die werden ingevoerd door de Pacificatiewet, te wijzigen.

Voor de andere aangelegenheden en procedures is de organieke regeling van toepassing zoals die voor de verkiezingen in de andere Vlaamse gemeenten bestaat, behalve dus wanneer de Pacificatiewet of een andere tekst uitdrukkelijk anders bepaalt.

Dit betekent in concreto het volgende:

1. Verkiezing van de schepenen

Krachtens artikel 15, §2, van de nieuwe Gemeentewet, ingevoegd bij artikel 3 van voornoemde wet van 9 augustus 1988, worden de schepenen van de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en van Voeren rechtstreeks verkozen door de gemeenteraadskiezers.

De wetgeving die moet worden toegepast op de rechtstreekse verkiezing van de schepenen in voornoemde gemeenten is de volgende:

- wettelijke basis: artikel 15, §2, Nieuwe Gemeentewet en artikel 56 Gemeentekieswet;
- bepalen stemcijfer: artikel 165 LPKD;
- bepalen quotiënten en kiesdeler: artikel 15, §2, tweede lid, Nieuwe Gemeentewet en artikel 56, eerste lid, Gemeentekieswet;
- toekennen van de zetels aan de lijsten: artikel 15, §2, derde en vierde lid, Nieuwe Gemeentewet en artikel 166, 2° lid, LPKD;
- aanwijzen van de schepenen: artikel 15, §2, 5de lid Nieuwe Gemeentewet;
- toekennen zetels aan kandidaten: artikel 169, §2, 4° Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet;
- bepalen opvolgers: artikel 169, §2, 5° Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet.

Het bovenstaande impliceert verder dat:

- a) er een verplichte pariteit is op de kandidatenlijsten, zoals dat het geval is bij alle andere gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaams Gewest;
- b) de aanwijzing van de verkozenen en de opvolgers gebeurt alleen op basis van de aantallen naamstemmen die de kandidaten hebben behaald, dus zonder overdracht van de lijststemmen, zoals dat het geval is bij alle andere gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaams Gewest.

Zodra het gemeentelijk hoofdbureau de verkozenen en de opvolgers voor de gemeenteraad aangewezen heeft, moet het ook de schepenen aanwijzen.

De quotiënten die met toepassing van artikel 166 LPKD verkregen worden met het oog op de verdeling van de gekozenen onder de lijsten die aan de verkiezing deelgenomen hebben, worden in de volgorde van hun belangrijkheid gerangschikt totdat er voor alle lijsten samen zoveel quotiënten worden bereikt als er schepenen te kiezen zijn.

Aan iedere lijst worden zoveel schepenmandaten toegekend als haar stemcijfer quotiënten heeft opgeleverd die gelijk aan of hoger zijn dan het laatst gerangschikte quotiënt.

Als een lijst meer schepenmandaten verkrijgt dan ze kandidaten telt, worden de niet-toegekende mandaten gevoegd bij die welke aan de overige lijsten toekomen. De verdeling over die lijsten wordt gedaan door voortzetting van de in het eerste lid van artikel 166 van het LPKD omschreven bewerking, zodat voor ieder nieuw quotiënt een mandaat wordt toegekend aan de lijst waartoe het behoort.

De mandaten van schepen worden toegewezen aan de tot raadslid gekozen kandidaten in de volgorde van hun verkiezing.

De rang van de schepenen wordt bepaald door de volgorde van de toewijzing van het mandaat.

De verdeling van de schepenmandaten is zoals bij het toewijzen van de gewone gemeenteraadszetels. Dezelfde tabel met quotiënten kan gebruikt worden. Er zijn alleen veel minder schepenmandaten te verdelen.

Voorbeeld:

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers:	840	432	360	328
Deling door				
2	420	216	180	164
3	280	144	120	109
4	210	108	90	82
5	168	86	72	65
6	140	72	60	

De verdeling over de lijsten gebeurt door aan iedere lijst zoveel zetels toe te kennen als haar stemcijfer quotiënten heeft opgeleverd, gelijk aan of hoger dan het laatst gerangschikte quotiënt.

In de veronderstelling dat er 3 schepenmandaten moeten begeben worden.

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers:	840	432	360	328
Deling door:				
2	420 (1e)	216 (3e)	180	164
3	280 (2e)	144	120	109
4	210	108	90	82
5	168	86	72	65
6	140	72	60	

Opmerkingen:

(1) **Alle voorgedragen lijsten hebben meer kandidaten dan toegekende zetels**

In het voorbeeld dat we hierboven bespraken, zijn 3 schepenmandaten te begeben.

- het eerste schepenmandaat wordt toegekend aan de eerste kandidaat die gekozen is tot gemeenteraadslid van lijst 1, op basis van het quotiënt 420;
- het tweede mandaat wordt toegekend aan de tweede kandidaat die gekozen is tot gemeenteraadslid van dezelfde lijst, op basis van het quotiënt 280;
- het derde mandaat wordt toegekend aan de eerste kandidaat die gekozen is tot gemeenteraadslid van lijst 2, op basis van het quotiënt 216.

(2) **Een of meer lijsten hebben minder kandidaten dan toegekende zetels**

In het eerste voorbeeld hierboven zijn er 3 schepenmandaten te begeven. Lijst 1 krijgt 2 schepenmandaten. Stel dat lijst 1 alleen 1 kandidaat heeft voorgedragen. De andere lijsten hebben een voldoende aantal kandidaten voorgedragen. Het tweede schepenmandaat wordt toegekend aan lijst 2, omdat het op één na hoogste quotiënt (280) niet meetelt in de verdeling, omdat er geen kandidaat voor het toegewezen mandaat beschikbaar is. Ook het daaropvolgende quotiënt kan om dezelfde reden niet in rekening worden genomen, zodat aan lijst 3 de derde schepen wordt toegewezen (met quotiënt 180).

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers:	840	432	360	328
Deling door:				
2	420 (1e)	216 (2e)	180 (3de)	164
3	280	144	120	109
4	210	108	90	82

2. Verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn

Artikel 17bis van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoegd bij artikel 11 van de bovengenoemde wet van 9 augustus 1988, bepaalt dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn van de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en van de gemeente Voeren rechtstreeks worden verkozen door de gemeenteraadskiezers. Dat gebeurt op dezelfde dag als de verkiezing voor de gemeenteraadsleden en volgens de voorwaarden vastgesteld door de Koning.

Het Koninklijk Besluit van 26 augustus 1988 (Belgisch Staatsblad van 31 augustus 1988) regelt de voorwaarden van die verkiezing.

De wetgeving die moet worden toegepast op de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raadsleden in voornoemde gemeenten is de volgende:

- wettelijke basis: artikel 17bis OCMW-wet en het KB van 26 augustus 1988;
- bepalen stemcijfer: artikel 165 LPKD;
- bepalen quotiënten en kiesdeler: artikel 166 LPKD;
- toekennen zetels aan de lijsten: artikel 166, 2° lid, LPKD;
- aanwijzen van de verkozenen: artikel 17bis OCMW-wet en het KB van 26 augustus 1988;
- toekennen zetels aan kandidaten: artikel 169, §2, 4° LPKD;
- bepalen opvolgers: artikel 169, §2, 5° LPKD.

Het bovenstaande impliceert verder dat:

- a) er een verplichte pariteit is op de kandidatenlijsten, zoals dat het geval is bij de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaams Gewest;
- b) de aanwijzing van de verkozenen en de opvolgers gebeurt alleen op basis van de aantallen naamstemmen die de kandidaten hebben behaald, dus zonder overdracht van lijststemmen, zoals dat het geval is bij de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaams Gewest.

2.1. Bericht van de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau (artikel 1, §3, tweede lid BVR 1 december 2023 tot uitvoering van het LPKD wat betreft de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen)

Voor de bekendmaking van de dag waarop, de plaats waar en de wijze waarop de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau de voordrachten van de kandidaten voor de OCMW-raadsverkiezingen van 13 oktober 2024 in ontvangst zal nemen, verwijs ik naar rubriek II.2.1.

In de faciliteitengemeenten met rechtstreekse OCMW-raadsverkiezingen moet het bericht dat de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau bekendmaakt, uitdrukkelijk vermelden dat er ook verkiezingen zullen zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn. In tegenstelling tot de gemeenteraadsverkiezingen, wordt de voordrachtsakte voor de raad voor maatschappelijk welzijn bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau op papier ingediend op zaterdag 14 september 2024 tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur. De voorzitter geeft een ontvangstbewijs af (formulier O30). Voor de bekendmaking in die gemeenten kan de voorzitter gebruik maken van de modelteksten in de formulieren A23 (of A24 in het geval van een gemeente met minder dan 5000 inwoners).

2.2. Aanwijzing van getuigen

Als de voordracht van kandidaten voor de raad voor maatschappelijk welzijn bij een voordracht van kandidaten voor de gemeenteraad gevoegd wordt, worden de getuigen en plaatsvervangende getuigen die de kandidaten voor de gemeenteraad hebben aangewezen om de verrichtingen in het gemeentelijk hoofdbureau bij te wonen, ambtshalve ook aangewezen voor de ermee overeenstemmende lijst van kandidaten voor de raad voor maatschappelijk welzijn.

Als de voordracht van kandidaten voor de raad voor maatschappelijk welzijn niet bij een voordracht van kandidaten voor de gemeenteraad gevoegd wordt, kunnen zij afzonderlijk getuigen en plaatsvervangende getuigen aanwijzen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als een lijst of een alleenstaande kandidaat alleen maar kandidaat is voor de OCMW-raadsverkiezingen en niet voor de gemeenteraadsverkiezingen.

2.3. Voordracht van de kandidaten

De personen die voordrachten van kandidaten indienen voor de OCMW-raadsverkiezingen, kunnen daarvoor de formulieren O26a en O27a gebruiken.

Voor de gemeenten Linkebeek en Voeren is een afzonderlijk formulier ter beschikking (formulier O28a en O29a), omdat die gemeenten minder dan 5000 inwoners tellen. In die gemeenten bestaat de mogelijkheid om bij de voordracht van de kandidaten niet alleen een lijst van effectieve kandidaat-raadsleden, maar ook een lijst van drie kandidaat-opvolgers voor te dragen voor het geval dat de verkiezing zonder stemming zou eindigen.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau moet de kandidaten voor de OCMW-raadsverkiezingen in ieder geval ook invoeren in het computersysteem dat de Vlaamse overheid ter beschikking stelt.

2.3.1. Akte van voordracht van de kandidaten voor de raad voor maatschappelijk welzijn

a) indieners

De voordrachtsakte voor de raad voor maatschappelijk welzijn moet ondertekend worden, ofwel door ten minste twee aftredende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn van de desbetreffende gemeente, ofwel door hetzelfde aantal kiezers als met betrekking tot de voordracht voor de gemeenteraad.

Kiezers die een voordracht van kandidaten voor de gemeenteraad hebben ondertekend, mogen ook hun handtekening plaatsen op een voordracht van kandidaten van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Kiezers of aftredende raadsleden die een voordrachtsakte willen indienen, kunnen op uitdrukkelijk verzoek een Franstalig formulier krijgen bij het gemeentebestuur.

b) pariteitsregel

Bij de OCMW-raadsverkiezingen zijn de pariteitsregels voor de aanwezigheid van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten van toepassing, zoals bepaald in artikel 74 van het LPKD.

c) indiening bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau

In tegenstelling tot de gemeenteraadsverkiezingen, wordt de voordrachtsakte voor de raad voor maatschappelijk welzijn bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau op papier ingediend op zaterdag 14 september 2024 tussen 9 en 12 uur en tussen 13 en 16 uur. De voorzitter geeft een ontvangstbewijs af (formulier O30).

Voordrachten die worden ondertekend door kiezers, worden ingediend door een van de drie kiezers die de voordrachtsakte hebben ondertekend en die de kandidaten hebben aangewezen om de voordracht in te dienen. Voordrachten die worden ondertekend door aftredende raadsleden, worden ingediend door één van de twee kandidaten die de aftredende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hebben aangewezen.

De beide voordrachtsakten (gemeenteraad en raad voor maatschappelijk welzijn) mogen door dezelfde persoon afgegeven worden als die in beide voordrachtsakten daartoe aangewezen is.

2.3.2. Voorlopig en definitief afsluiten van de kandidatenlijst – onderzoek naar de regelmatigheid van de voordrachtsakten en van de verkiesbaarheid der kandidaten – verklaring van beroep – verkiezing zonder stemming

De onderrichtingen in verband met het onderzoek en het afsluiten van de kandidatenlijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn ook van toepassing op de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn (met uitzondering van de controle op de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn wanneer dat de kandidaten van een lijst beslissen om twee fracties te vormen in de OCMW-raad, aangezien in de OCMW-raad geen fracties bestaan).

Bijgevolg moeten alle verrichtingen (behalve de verrichtingen genoemd in rubriek II.2.2.2, 7°) tweemaal gebeuren, afzonderlijk voor de gemeenteraad en voor de raad voor maatschappelijk welzijn.

Ik vestig uw aandacht in het bijzonder op een aantal specifieke punten voor de OCMW-raadsverkiezingen.

De kandidaten voor de gemeenteraad mogen ook kandidaat zijn voor de raad voor maatschappelijk welzijn.

In dit verband wil ik de aandacht erop vestigen dat de wetgever aan de niet-Belgische EU-onderdanen ook passief stemrecht heeft gegeven voor de OCMW-raadsverkiezing, maar geen actief stemrecht. De niet-Belgische EU-onderdanen kunnen dus ook kandidaat zijn voor de rechtstreekse OCMW-raadsverkiezing, maar zij zijn geen OCMW-raadskiezers. Zij moeten wel aan dezelfde verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoen als de Belgische kiezers.

Terwijl de verkiesbaarheidsvoorwaarden voor de kandidaten voor de gemeenteraad vervuld moeten zijn op de dag waarop de lijst van de kiezers wordt opgemaakt (m.a.w. op 1 augustus 2024), met uitzondering van de leeftijdsvereiste en de gevallen van uitsluiting die vervuld moeten zijn op de dag van de verkiezing (artikel 8 en 9 LPKD), moeten voor de OCMW-raadsleden alle verkiesbaarheidsvoorwaarden (leeftijd, nationaliteit, woonplaats en niet-verkiesbaarheid) pas vervuld zijn op de dag van de verkiezingen (cf. artikel 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn).

Als er beroep wordt ingediend tegen de beslissing van het gemeentelijk hoofdbureau betreffende de verkiesbaarheid van een kandidaat voor de ene of de andere verkiezing, moeten de verrichtingen, bepaald in artikel 81 en 98 LPKD (bekendmaking van de gekozenen zonder stemming, het aanplakken van de kandidatenlijst in de vorm van een stembiljet en het opstellen van het voornoemd biljet) uitgesteld worden tot de zitting van maandag 23 september 2024 (de twintigste dag voor de verkiezing) om 18 uur. Dat is na de kennisname van de beslissingen van het hof van beroep (artikel 95 LPKD).

Als de kandidaten voor ofwel de gemeenteraad, ofwel de raad voor maatschappelijk welzijn zonder stemming verkozen verklaard worden, moet het bericht dat het college van burgemeester en schepenen publiceert om de kiezers op te roepen voor de verkiezingen, aangepast worden. Het is immers mogelijk dat voor de gemeenteraad meer kandidaten voor de verkiezingen worden voorgedragen dan er mandaten te begeben zijn, terwijl dat voor de verkiezingen voor de raad van maatschappelijk welzijn niet het geval is, of omgekeerd.

2.3.3. Lijstnaam en volgnummer

Voor de lijstnaam en het volgnummer van de lijsten voor de OCMW-raadsverkiezingen kunnen er zich twee situaties voordoen:

a) Als de kandidatenlijst voor de OCMW-raadsverkiezingen bij de voordrachtsakte voor de gemeenteraad gevoegd is, wordt de lijstnaam en het volgnummer, die aan de kandidatenlijst voor de gemeenteraad toegewezen zijn, ook toegekend aan de lijst voor de raad voor maatschappelijk welzijn.

b) Als de kandidatenlijst voor de OCMW-raadsverkiezingen niet bij een kandidatenlijst voor de gemeenteraad gevoegd is, maar apart werd ingediend (bijvoorbeeld omdat de lijst alleen opkomt voor de OCMW-raadsverkiezing), draagt de lijst de lijstnaam die op de voordrachtsakte is vermeld. In dat geval zijn er twee mogelijkheden:

- de lijst gebruikt een beschermde lijstnaam en gewestelijk gemeenschappelijk volgnummer, en legt hiervoor het vereiste getuigschrift voor. In dat geval krijgt de kandidatenlijst het gemeenschappelijk volgnummer;
- de lijstnaam gebruikt geen beschermde lijstnaam. In dat geval krijgt de kandidatenlijst voor het OCMW een (lokaal) volgnummer op basis van extra lotingen die het gemeentelijk hoofdbureau verricht, onmiddellijk na de extra lotingen voor de gemeenteraad. De lijst voor de OCMW-raad krijgt een volgnummer dat hoger is dan het laatste nummer dat toegekend is aan een lijst voor de gemeenteraad binnen dezelfde gemeente.

2.3.4. Het stembiljet en de schermen van de stemcomputer

Voor de twee Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel waar op papier wordt gestemd, maakt het gemeentelijk hoofdbureau achtereenvolgens het stembiljet op voor de verkiezing van de gemeenteraad en het stembiljet voor de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Het stembiljet voor de verkiezing van de gemeenteraad is wit en dat voor de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn is blauw.

Het stembiljet voor de OCMW-raadsverkiezingen heeft hetzelfde uitzicht als het stembiljet voor de gemeenteraadsverkiezingen. Dat model is vastgesteld bij ministerieel besluit van 18 maart 2024, in uitvoering van artikel 121 LPKD.

Als er digitaal wordt gestemd, hebben de computerschermen voor de rechtstreekse verkiezing van de OCMW-raad hetzelfde uitzicht als voor de gemeenteraadsverkiezingen. De wijze waarop de kandidaten op het scherm worden getoond, is voor de verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn dezelfde als voor de andere verkiezingen.

2.3.5. Uitnodiging voor de verkiezingen en volmachten

De uitnodigingsbrief voor de kiezers is gemeenschappelijk voor alle verkiezingen. De uitnodiging voor de OCMW-raadsverkiezingen gebeurt dus met dezelfde uitnodigingsbrief als voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Op die uitnodigingsbrief in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren wordt vermeld dat de kiezers ook hun stem kunnen uitbrengen voor de raden voor maatschappelijk welzijn. Het model van uitnodigingsbrief werd vastgesteld bij ministerieel besluit.

Wat de volmachten betreft, spreekt het voor zich dat het formulier A95, vastgesteld bij ministerieel besluit van 17 november 2023, ook gebruikt kan worden door de kiezers die een andere kiezer wensen te machtigen om in hun naam te stemmen voor de OCMW-raadsverkiezingen.

Dit formulier is beschikbaar op de website vlaanderenkiest.be. Kiezers die dat wensen, kunnen op hun uitdrukkelijk verzoek een Franstalig volmachtformulier krijgen.

2.3.6. Algemene telling van de stemmen - aanwijzing van de verkozenen

Wat de algemene telling van de stemmen betreft, verwijst ik naar de desbetreffende rubrieken in deze onderrichting. De verwerking van de uitgebrachte stemmen voor de OCMW-raadsverkiezingen in de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en in Voeren gebeurt immers op identiek dezelfde wijze als de verwerking van de uitgebrachte stemmen voor de gemeenteraad.

De computertoepassing die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt, wordt ook gebruikt voor de verkiezingen van de OCMW-raad in de zes Vlaamse randgemeenten en in Voeren.

2.4. Verkiezing van de leden van het vast bureau voor maatschappelijk welzijn

Artikel 27bis van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoegd bij artikel 17 van de bovengenoemd wet van 9 augustus 1988, verplicht de zeven bovenvermelde gemeenten een vast bureau in de raad voor maatschappelijk welzijn op te richten.

Het bovengenoemd artikel bepaalt ook dat de leden van dat bureau rechtstreeks verkozen worden door de gemeenteraadskiezers op de wijze, vastgesteld in artikel 15, §2 van de nieuwe Gemeentewet. Die procedure is identiek aan de procedure die van toepassing is voor de rechtstreekse verkiezing van de schepenen in dezelfde zeven gemeenten.

Het vast bureau telt drie leden in de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Wezembeek-Opem en Voeren en vier leden in de gemeenten Sint-Genesius-Rode en Wemmel.

Opmerking

De verkiezing van de laatste in nuttige orde geklasseerde kandidaat wordt pas definitief als de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn behoort tot de gekozenen van het vast bureau. Als dat niet het geval is, wordt de verkiezing van die kandidaat waardeloos.

Krachtens artikel 25bis van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoegd door de wet van 9 augustus 1988, komt het aan de gemeenschapsoverheid toe om de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn te benoemen onder de leden van de raad en op zijn voordracht.

Daarnaast is de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, krachtens artikel 27 §3, derde lid, van de wet van 8 juli 1976, van rechtswege, en met beraadslagende stem, voorzitter van het vast bureau. De voorzitter wordt alleen meegerekend in het aantal leden van het vast bureau als hij rechtstreeks verkozen is als lid van het vast bureau.

V. SLOTBEPALINGEN

Ik bezorg deze brief ook rechtstreeks aan alle geadresseerden.

Deze onderrichting kan ook geraadpleegd worden op de verkiezingswebsite www.vlaanderenkiest.be.

Met de meeste hoogachting,

Gwendolyn Rutten

Viceminister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Bijlage

Lijst van de toegestane tekens om een lijstnaam te vormen

!	<	0	A	Q	a	q	â	í	ê
=	>	1	B	R	b	r	ä	ï	ë
%	?	2	C	S	c	s	à	î	è
&	@	3	D	T	d	t	á	Í	é
'	\$	4	E	U	e	u	Â	İ	Ê
(-	5	F	V	f	v	Ä	Î	Ë
)	[6	G	W	g	w	À		È
*]	7	H	X	h	x	Á	ô	É
+	{	8	I	Y	i	y		ö	
,	}	9	J	Z	j	z		ó	û
-			K		k			Ô	ú
.	\	´	L		l			Õ	ü
/	[SPACE]	˘	M		m	ş		Ö	Û
:		¨	N		n	£			Ú
;		^	O		o	€	²	ç	Ü
		~	P		p	μ	³	Ç	ù